

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Petri Ridolphini J. C. Nobilis Cortonensis, Patritiiqve
Romani, Ac Protonotarii Apostolici, De ordine procedendi
in Iudiciis in Romana Curia Praxis Recentior**

Ridolfini, Pietro

Coloniae Agrippinae, 1680

Caput IV. De Privilegiis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-99137](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-99137)

nitivam absque alia lris contestatione, *Marian. Socin. in c. quoniam frequenter, in prin. limit. 23. n. 28. in prin. ubi de communitestatur* (licet ipse excepto remedio l. diffamari, in reliquis contrarium teneat) & *limit. 50. num. 46. ut lit. non contest. Contard. in d. l. diffamari n. 47: & seq. cum alijs supra allegatis.*

137. Subdit tamen *Contard. in d. l. diffamari, q. 22. n. 142.* quod tantum respectu ordinis judicarij, ex quo deficit lris contestatio, posset dicta Sententia considerari ut interlocutoria, & sic probabiliter sustinere distinctio *Franc. licet DD. ab eo allegati eam confirmant.*
138. Sed nihilominus, cum hæc Sententia definiat negotium principale, ut diximus supra, sed hæc distinctio num. 132. & modicum, vel nihil participet de interlocutoria, potius definitiva reputari debet, arg. l. queritur, ff. de stat. *Hon. Salust. Tiber. in Prax. lib. 2. c. 20 n. 5.*
139. Verumtamen in Tribunali A.C. nihil refert, an in judicio Diffamationis de lre lris contestatio, nec ne, requiratur, quia A.C. habet facultatem procedendi in omnibus causis summarie, pro ut in Beneficialibus, *Paul. V. const. 28. Eximia S. eas videlicet.*
140. Proinde in causis ordinarijs coram eo ventibus, licet servetur tela judicij ordinarij, de qua supra, & Sententia feratur definitiva, ut Praxis observat, quæ dictas facultates, ut supra, declaravit, ad l. si de interpretatione, ff. de leg. non tamen in eis aliqua lris contestatio est necessaria.
141. Tum quia in dicto Tribunali causæ omnes ut supra sunt summarie, & in summarijs lris contestatio non requiritur. *Clem. dispendiosam, de iud. & Clem. sepè de vers. sign. Bart. in extravag. ad reprimendum, in verbo & figura, n. 4. vers. item. an sit Gem. conf. 145. n. 1. in fin. vers. non obstat. Roman. conf. 174. n. 4. vers. 3. quia Alex. conf. 181 n. 7. lib. 6. Papien. in Praxi. in form. libell. al. real. S. executioni demandare n. 9. Rot. dec. 3. lit. cōtest. in nou. Marian. Socin. in cap. quoniam frequenter, in princ. nu. 26. ut lit. non contest. ubi à nu 9 usque nu. 78. octuaginta duos casus enumerat in quibus lris contestatio non requiritur.*
142. Tum etiam quia A.C. in causis ordinarijs virtute dictarum facultatum procedit prout Beneficialibus, in quibus aliqua lris contestatio non est de essentia, c. quoniam frequenter, S. porro ut lit. non contest. *Oldrad. conf. 330. num. 5. vers. nec obstat. Marian. Socin. in d. c. quoniam frequenter, in princ. n. 20. ut lit. non contest.*
143. Finitur igitur, & terminatur Diffamatio per Sententiam definitivam, quæ transit in rem judicatum, *Salust. Tiber. in Prax. lib. 2. c. 20. n. 5. Contard. in l. diffamari, q. 23 n. 148. C. de Ingen. manumiss. Marches. de Commiss. iactat. p. 3. S. 2. n. 84. fol. 351.*
144. Sed hoc non procedit, quando Sententia suspenditur per appellationem, nam tunc finis Diffamationis penderet à confirmatione, vel infirmatione Sententiæ in gradu appellationis. Si quidem ab hac Sententia, præsertim itante impositione silentij, dari appellationem, non est ambigendum, l. Titia, ff. de accus. *Cognof. in l. diffamari, n. 22. & ibi Contard. q. 22. n. 152. ubi quod*

per Omnes in d. l. Titia, per illum textum ita concluditur, C. de ingen. manumiss. *Salust. Tiber. de lib. 2. c. 20. nu. 5. Marches. de Commiss. iactat. p. 3. S. 3. nu. 83 fol. 351. ubi communi testatur.*

In cæteris in hac materia quilibet in facti contingentia Doctores supra allegatos adire valebit.

SUMMARIVM CAP. IV.

- 1 Pupillus, Vidua, & similes, habent electionem fori.
- 2 Curialis virtute Eugentiana non potest conveniri, nisi in Curia.
- 3 Gaudentes privilegio l. unica, & Curiales in partibus conventi, etiam in prima Instantia possunt causas à iudicibus de partibus advocare, & coram A.C. introducere.
- 3 Monitorium pro Pupillo super avocatione causæ, à iudice de partibus virtute l. unica quando Imperat, & eius Formula.
- 5 Monitorium pro Vidua astrictæ virtute l. unica forum eligente, & eius Formula.
- 6 Monitorium pro Curiali cum insertione Eugentiana, & eius Formula.
- 7 Monitorium pro Curiali virtute Eugentiana absque illius insertione, & eius Formula.
- 8 Monitorium est in partibus personaliter exequendum, & deinde ad Curiam una cum Instrumento illius exequutiones à ergo remittendum.
- 9 Reproductio Monitorij in partibus exequuti, & eius Formula.
- 10 Si ei, qui Monitorium obtinuit, non competit privilegium, vel Adversarius sit æque privilegiatus potest obtineri causam remitti ad partes.
- 11 Monitus, qui probare intendit se pariter privilegiatum vel Adversario privilegium non competere, potest id probare per Scripturas, vel Testes, & alia probationum genera.
- 12 Citatio ad videndum moderari Inhibitionem, & causam remitti ad partes, attendita prima Instantia, & eius Formula, & Processus.
- 13 Instrumentum Remissionis causæ ad partes, & eius Formula.
- 14 Si A.C. causam ad partes de lre remittendam remittere recusat, potest adiri Signatura Iustitiæ, & obtineri illius remissio.
- 15 Si causa debet remanere in Curia debet Monitus constituere Procuratorem, qui protestetur in actis, nihil fieri, nè alias procedatur per Contradictas.
- 16 Protestatio Procuratoris, nè contra Monitum in partibus procedatur per Contradictas, & eius Formula.
- 17 Procurator, si eius Domus non est nota Curforibus, debet eligere Domicilium.
- 18 Causa virtute l. unica in Curia introducta super lationibus potest, qui illam introduxit servatis servandis prosequendo, obtinere absolutoriam.
- 19 Introducens coram A.C. causam ordinariam virtute l. unica debet verificare Monitorium, etiam si non fuerit negatum.
- 20 Monitorium est verificandum per productionem Iurium, per Testes, & alia, servatis servandis.
- 21 Reus potest deducere suas exceptiones, & illas probare per legitima probationum genera.

- 22 Admissio litem, & Articulorum in causis, ordinariis sit simpliciter absque ulla clausula.
- 23 Citatio ad libellandum in terminis substantiali, & eius Formula, & Processus.
- 24 Citatio ad videndum reterari, & ad Sententiam, & eius Formula, & Processus.
- 25 Cedula Sent in causa ordinaria introducta coram A.C. virtute l. unica, & eius Formula.
- 26 Sententia absolutoria ab impetitis, vel ab observatione iudicij, & Cedula appellationis quomodo in causis introductis coram A.C. virtute l. unica confici possint, remissive.
- 27 Commissio appellationis in causa ordinaria coram A.C. virtute l. unica introducta, & eius Formula.
- 28 Commissio appellationis in causis ordinariis signatur via ordinaria, Parte non citata.
- 29 Constantinus Imperator in suo Lateranensi Palatio Ecclesiam Salvatori dedicavit, & alias Basilicas Roma condidit.
- 30 Constantinus Imperator Ecclesia Romana, ac Summo Pontifici Urbem Romanam, & alias multas concessit, & donavit.
- 31 Constantinus Imperator Romanum Imperium in Gracos transtulit.
- 32 Regum officium est liberare oppressos de manu Calumniantium, & Pupillis & Viduis auxilium praebere.
- 33 Deus precepit Pupillis, Viduis & similibus miserabilibus Personis non inferri malum, nec inferri permitti.
- 34 Sed illi bene fieri, & signanter in Iudiciis.
- 35 Constantinus anno Imperij sui 27 salutis verbi 334 in favorem Pupillorum, Viduarum, & similitum, privilegium edidit, & Iustinianus illud in corpore iuris clausit.
- 36 Pupillus proprie est, qui desit esse in potestate Patris, & adhuc 14. ann. etatis non complevit.
- 37 Pupillus improprie dicitur etiam Impubes, qui Patrem habet.
- 38 Pupillus vnde dicitur.
- 39 Vidua non solum, quae Virum habuit, sed etiam quae illum non habuit, appellatur.
- 40 Mulier, quae Virum habuit, appellatur Vidua in latiori significatione.
- 41 Matrimonium quid sit.
- 42 Vidua dicitur, quae sine duitate est.
- 43 Vidua in stricta significatione dicitur illa, cuius Maritus mortuus est, & alio caret.
- 44 Persona miserabilis omnes ille, quarum natura Nos inducit ad miserendum, reputari debent.
- 45 Miserabiles dicuntur quasi miseria habiles.
- 46 Persona quarum natura Nos inducit ad miserendum dicuntur miserabiles etiam si sint divites.
- 47 Pupilli, & Viduae sunt personae miserabiles quarum Nos Deus inducit ad miserendum.
- 48 Pupilli, & Viduae sunt personae miserabiles, etiam si sint divites.
- 49 Mulier habens Virum inutilem est persona miserabilis.
- 50 Orphani sunt personae miserabiles.
- 51 Orphani sunt minores 14. annis utroque Parente orbati.
- 52 Peregrini, & Advena sunt personae miserabiles.
- 53 Puella nobilis, quae secundum eius conditionem nubere nequit, dicitur pauper, & ei, sicut Pauperi est providendum.
- 54 Pauperes sunt personae miserabiles.
- 55 Mercatoribus in itinere est summarie succurrendum si graventur vectigalibus.
- 56 Publici penitentes sunt personae miserabiles.
- 57 Liberti ab Ecclesia manumissi, & ad eam consurgentes sunt personae miserabiles.
- 58 Officiales, & Rustici servientes Ecclesiae, si sunt pauperes, & servium grati, sunt personae miserabiles.
- 59 Infantes expositi sunt personae miserabiles.
- 60 Senes, & decrepiti sunt personae miserabiles, etiam si sint divites.
- 61 Caeci, Mutilati, Leprosi, & debilitati sunt personae miserabiles.
- 62 Carcerati, & Captivi sunt personae miserabiles.
- 63 Cruce signati sunt personae miserabiles.
- 64 Ad fidem nuper Conversi sunt personae miserabiles.
- 65 Diuturno morbo fatigati sunt miserabiles, etiam si sint divites.
- 66 Laborantes morbo Gallico non gaudent privilegio miserabilium personarum.
- 67 Furiosi, & similes sunt personae miserabiles.
- 68 Furiosus, & similes aequiparantur Pupillo.
- 69 Omnes personae quarum natura movetur ad miserendum, sunt miserabiles.
- 70 Miserabiles dici possunt omnes personae, licet non enumeratae inter Miserabiles, si in eis viget equalis vel maior ratio, quam in enumeratis.
- 71 Quae sint personae inter Miserabiles non enumeratae nec declaratae, relinquuntur arbitrio Iudicis.
- 72 In Personis miserabilibus declaratis non requiritur alia Iudicis declaratio secus in non declaratis, & nu. 73.
- 73 In indicando non est à Comuni recedendum.
- 74 Pupilli trahunt extraproprrium Domicilium, sed non trahuntur.
- 75 Pupilli, Viduae, & miserabiles personae trahunt etiam post litem contestatam, sed non trahuntur.
- 76 Pupillus effectus maior litem pendente gaudet privilegio l. unica.
- 77 Pupillus existens in potestate Patris non gaudet privilegio l. unica.
- 78 Pupillus existens in potestate Avii non gaudet privilegio l. unica.
- 79 Pupillus dives non gaudet privilegio l. unica.
- 80 Contrarium est verum, & servat Signatura.
- 81 Pupillus non gaudet privilegio l. unica, quando litem sinit contestata cum eius Patre postea defuncto.
- 82 Pupillus in partibus existens, in forma Camera obligatus potest conveniri coram A.C. non obstante l. unica.
- 83 Miserabilis in forma Camera obligatus potest sine dubio ab alio Miserabili conveniri coram A.C.
- 84 A.C. Est Index obligationis Cameralis privative quoad alios.
- 85 Facultates A.C. se extendunt ad communitates, & Universitates, & comprehendunt Pupillos, & Miserabiles.
- 86 Pupillus virtute obligationis Cameralis potest conveniri coram A.C. etiam si obligatio sit facta ab eius Patre postea defuncto.
- 87 Facultates A.C. in materia obligationis Cameralis sunt data privative, quoad Iudices Romanae Curiae, non quoad Iudices de partibus.

- 88 A.C. non potest causas à ludibris de partibus virtute obligationis Cameralis reassumere.
- 89 Pupillus coram A.C. conventus virtute obligationis Cameralis non potest Adversarium coram Iudice de partibus trahere.
- 90 Pupillus & alij miserabiles non possunt renunciare privilegio l. unica.
- 91 Persona miserabilis potest legis auctoritate amittere privilegium l. unica.
- 92 Vidua, uti miseratione digna, gaudet privilegio l. unica.
- 93 Vidua gaudet privilegio l. unica, etiam post litem contestatam, & acceptum iudicium coram Ordinario.
- 94 Vidua gaudet privilegio l. unica, etiam in secunda instantia.
- 95 Vidua gaudet privilegio l. unica, etiam si lite pendente nupserit.
- 96 Vidua gaudet privilegio l. unica etiam si Maritus defunctus fuisset miraculose resuscitatus, & numero 98.
- 97 Miraculose Resuscitatus rumpit Testamentum, & omnia bona sua, & Filios recuperat.
- 98 Miraculose Resuscitatus non recuperat Vxorem, nec Vxor Virum.
- 99 Clericus resuscitatus non recuperat Beneficium.
- 100 Resuscitatus non tenetur redire ad Monasterium, nec iterum doctorandus, nec denuo baptizandus.
- 101 Vidua dives non gaudet privilegio l. unica.
- 102 Contrarium est verius de iure, ex magis communi opinione, quam servat Signatura.
- 103 Vidua inhonesta non gaudet privilegio l. unica.
- 104 Vidua, quæ Virum occidit, non gaudet privilegio l. unica.
- 105 Mulier habens Maritum inutilem, vel Patre destituta gaudet privilegio l. unica.
- 106 Virgo in Calibatu vitam ducens, animo in eo permanenti, gaudet privilegio l. unica.
- 107 Virgo gaudet privilegio l. unica.
- 108 Virgo stuprata agens pro stupro contra Stupratorem gaudet privilegio l. unica.
- 109 Virgo nobilis, secundum conditionem suam nupte non valens gaudet privilegio l. unica.
- 110 Virgo honesta gravi atatu gaudet privilegio l. unica.
- 111 Vidua, vel Virgo desponsata per verba de futuro gaudet adhuc privilegio l. unica.
- 112 Desponsata per verba de presenti est verè Vxor, & non gaudet privilegio l. unica.
- 113 Virgo nobilis valde dives, plures Consanguineos, & Fautores habentes, non gaudet privilegio l. unica.
- 114 Virgo existens in potestate Patris, vel Avi non gaudet privilegio l. unica.
- 115 Pauperes gaudent privilegio l. unica.
- 116 Pauper culpa sua effectus non gaudet privilegio l. unica.
- 117 Hospitalale legitime erectum de iure gaudet privilegio l. unica.
- 118 Studentes de iure gaudent privilegio l. unica.
- 119 Ecclesia de iure gaudet privilegio l. unica.
- 120 Ecclesia, contra quem adest violentia, rapina, vel fraus habet electionem fori.
- 121 Ecclesia pauper sine dubio gaudet privilegio l. unica.
- 122 In Regno Castelle Ecclesia etiam dives gaudet privilegio l. unica.
- 123 Ecclesia de iure competere privilegium l. unica fuit Sacro Consilio Neapolitano decisum.
- 124 Privilegio l. unica habet locum etiam in foro Ecclesiastico, & ita servat Praxi, & Signatura.
- 125 Persona miserabilis, quarum Natura movetur ad miserendum gaudet privilegio l. unica.
- 126 Persona miserabilis possunt opponere declinatoriam, etiam litem contestatam.
- 127 Causa miserabilium personarum debent signanter cognosci per suprema Tribunalia.
- 128 Persona miserabiles trahunt ad forum principis, & non trahuntur.
- 129 Miserabilis sua culpa effectus non gaudet privilegio l. unica.
- 130 Miserabilis persona in causa, qua debet cognosci ab aliquo, qui est Iudex privative quoad alios non gaudet privilegio l. unica.
- 131 Privilegium l. unica non procedit, nisi ad effectum trahendi Adversarium coram Principe, aut alio Adversarii Iudice competente.
- 132 Privilegiatus contra Privilegiatum non utitur privilegio, sed Actor sequitur forum Rei.
- 133 Ecclesia contra Ecclesiam privilegiatam non utitur privilegio.
- 134 Magis privilegiatus trahit minus Privilegiatum, & ab eo non trahitur.
- 135 Privilegiatus, in quo viget maior ratio Privilegij utitur privilegio contra Privilegiatum, in quo viget minor ratio.
- 136 Privilegiatus agens de damno vitando utitur privilegio contra Privilegiatum, nisi etiam alter de damno vitando agat.
- 137 Privilegiatus utitur privilegio contra eum in quo cessat causa privilegij.
- 138 Privilegiatus utitur privilegio contra eum, qui non est Privilegiatus in illa causa.
- 139 Privilegijs semotis is praesertur, cui assistit ius commune.
- 140 Miserabiles persona non gaudent privilegio l. unica, quando in concessione iurisdictionis fuit illi specificæ, & expresse derogatum.
- 141 Privilegio l. unica non potest derogari, nisi per Signaturam Gratia.
- 142 Persona miserabiles gaudent privilegio l. unica etiam in secunda, & ulteriori instantia.
- 143 Thesaur. decis. 177. nu. 8. non negat Miserabilibus personis competere privilegium l. unica in tertia & ulteriori instantia.
- 144 Persona miserabiles in Tribunali A.C. gaudent privilegio l. unica in tertia, & ulteriori instantia ex Praxi.
- 145 Gaudens privilegio l. unica illud consort liti Consortibus.
- 146 Laicus habens causam communem cum Clerico de iure gaudet etiam ipse privilegio fori Ecclesiastici.
- 147 Si causa est dividua, quilibet coram suo Iudice convenitur, secus si est individua.
- 148 Causa dicitur dividua, quando agitur de unicare, unica actione.
- 149 Clericus, Pupillus, & Miserabilis veniens ad causam uti Defensor necessarius, tenetur causam defendere in ea Curia, in qua agitur.
- 150 Persona miserabiles sunt sub protectione Ecclesiae, & fori Ecclesiastici.

- 151 Persona miserabiles, si sunt pauperes, sunt sub foro Ecclesiastico.
- 152 Persona miserabiles diuites, si sunt oppressa, & spoliata sunt sub foro Ecclesiastico.
- 153 In Regnis Gallia, & Hispania non est usu recepta communis opinio, quod persona miserabiles diuites sunt sub foro Ecclesiastico, nisi data negligentia Iudicis secularis in exhibendo illis iustitia complemento.
- 154 Persona miserabiles, quae non sunt pauperes, nec oppressa subsunt foro Ecclesiastico, si Index secularis non exhibet illis iustitia complementum.
- 155 Ioannis Maria Novarius I.C. Lucanus uberimum tractatum de electione, & variatione fori compilavit.
- 156 Imp. Valentinianus, Theodosius, & Arcadius Curialibus Urbis Romae concesserunt privilegium, ne possent conveniri nisi in Curia, quod ab aliis Imperat. approbatum Iustinianus in corpore Iuris clausit.
- 157 Summus Pontifex Eugenius IV. in favorem Curialium Urbis Romae edidit constitutionem Eugenianam nuncupatam, quae eis concessit privilegium, ne possent litibus extra Curiam vexari.
- 158 Officialium appellatione in Eugeniana continentur Cardinales S. R. E.
- 159 Officium appellatione in Eugeniana comprehenduntur omnes Curiales Urbis.
- 160 A.C. habet facultatem, in vim Eugeniana in favorem Curialium emanata, inhibendi.
- 161 Appellatione Curialium veniunt Familiars Cardinalium.
- 162 Ad familiaritatem obtinendam requiritur mens & dens.
- 163 Appellatione Curialium veniunt omnes sequentes Romanam Curiam.
- 164 Vbi Papa, ibi Roma, & Curia.
- 165 Advocati, Procuratores, & alij Curiales Romanam Curiam sequentes gaudent Privilegio Eugeniana.
- 166 Eugeniana in favorem Curialium emanavit.
- 167 Ad acquirendam Curialitatem requiritur animus, & factum qualificatum.
- 168 Admittendam Curialitatem sufficit animus.
- 169 Curiales pro maiori parte non sunt graduati.
- 170 Curialibus conceduntur plura privilegia, de quibus remissive.
- 171 Curialis gaudens privilegio Eugeniana confert illud suis Consortibus.
- 172 Magis dignum trahit minus dignum signanter in individuum.
- 173 Eugeniana capit Curiales Reos, non etiam Actores.
- 174 Curialis Actor sequitur forum Rei.
- 175 Gestis in partibus contra Curialem, & venientem ad Curiam, non tamen ibi prius preventum, sunt nulla.
- 176 Curialis in partibus conventus debet opponere privilegium Eugeniana ante litem contestatam.
- 177 Curialis contestando litem in partibus, etiam per Procuratorem habentem Mandatum cum libera, amittit Privilegium.
- 178 Curialis intentans remedium l. dissimari, si non dect de sua possessione, non gaudet privilegio Eugeniana.
- 179 Eugeniana non procedit contra Privilegiatos virtute l. unica.
- 180 Eugeniana non suffragatur ei, qui spacio n-

- nus anni non habitavit in Curia.
- 181 Recedens à Curia animo non redeundi amittit privilegium Eugeniana.
- 182 Eugeniana hodie non habet locum quoad Curiales respectu Beneficiorum, licet olim fecus.
- 183 Curiales Beneficia obtinentes ex dispositione Sacri Concilij Tridentini ratione Beneficiorum remanent subiecti Ordinarijs locorum.
- 184 Curiales Clerici Beneficia non obtinentes sunt exempti à iurisdictione Ordinarij, & gaudent privilegio Eugeniana.
- 185 Decisio in Romana Salpiani prima Iulij 1609, coram bo. me. Manzanedo loquitur de Aegidiana, non de Eugeniana, quae nil cum ea commune habet.
- 186 Cardinalis Aegidius, qui edidit Constitutiones Aegidianas, non habebat iurisdictionem, nisi in temporalibus.
- 187 Eugeniana fuit edita à Summo Pontifice, ideo comprehendit Clericos, in quos ipse habet iurisdictionis plenitudinem.
- 188 Eugeniana habet Decretum irritans &c. & clausulam sublata, quae clauditos, & tollit facultatem aliter iudicandi.
- 189 Decretum irritans operatur, quod Constitutio super qua est oppositum, non possit impugnari sub pretextu, quod non sit usurecepta.
- 190 Privilegium continens Decretum irritans non tollitur per non usum, nec per prescriptionem, nec per contraventionem, nec potest ei renunciari in praedictum successorum.

De Privilegiis.

PARS III. CAP. IV.

- 1 **I** Pupillus, vel Vidua, vel alia similis Persona privilegiata quae virtute l. unica, C. quando Imper. habet electione fori, A
- 2 **S** Vel Curialis, qui vigore Constitutionis Eugenianae non potest conveniri, nisi in Curia, B, fuerit in partibus conventus, potest virtute sui privilegij etiam in prima Instantia, antequam Iudex de partibus ad causae expeditionem procedat, causam ab eo avocando, illam previo Monitorio, seu Citatione cum inhibitione opportuna, coram A.C. introducere, ut infra, & alias mutatis mutandis, prout facti contingentia requirit, videlicet.
- 3 **C** Christophorus Vidman Prothonotarius Apostolicus Vniuersae Signaturae Sanctiss. D. N. Papae Referendarius, necnon Curiae causarum Camerae Apostolicae generalis Auditor, Romanæque Curiae Iudex ordinarius, Sententiarum quoque ac Censurarum, tam in eadem Romana Curia, quam extra eam latarum, ac literarum Apostolicarum quarumcumque universalis & merus Exequutor ab eodem Sanctiss. D. N. Papa specialiter deputatus. Univerfis, & singulis RR. DD. Abbatibus, Praepositis, Archidiaconis, Prioribus Vicariis, Decanis, Diaconis, Scholasticis, Cantoribus

toribus, Theſaurariis, Sacriſtis, tam Cathedralium, quam Collegiarum Canonicis, Parochialiumque Eccleſiarum Reſtoribus, ſeu Locumtenentibus eorundem, Plebanis, Viceplebanis, Curatis, & non Curatis, Presbyteris, Clericis, Notariis, & Tabellionibus publicis, quibuſcunque, illique, vel illis, ad quem, ſeu ad quos præſentes noſtra literæ pervenerint, ſalutem in Domino, & noſtris hujusmodi, immo verius Apoſtolicis ſtrictè obedire mandatis. Noveritis fuiſſe nuper coram nobis comparitum pro parte, & ad inſtantiam NN. Pupilli, ac ob id privilegio *l. unica, c. quond. Imper.* gaudenti, & expreſſè gaudere velle declaranti, & virtute dicti privilegii forum noſtrum eligenti, principalis, & expoſitum, quod NN. ex adverſo principalis, & forſan alii in executione præſentium nominan. & cognominan. neſcitur quo jure ſuſtulit. eundem Dominum Exponentem in partibus coram diverſis Judicibus trahere, vel alias moleſtare velle, ſeſe jactarunt, & jactant, & forſan moleſtant de præſenti, contra omne Juris debitum, in grave ejuſdem D. Exponentis damnum, & præjudicium, Idcirco ad Nos recurſum habuit, ſupplicando, quatenus in præmiſſis ei de opportuno Juris remedio providere dignaremur. Nos igitur Chriſtophorus Vidman judex, & Auditor præſatus attendentes petitionem, & requiſitionem hujusmodi fore, & eſſe juſtam, & rationi conſonam, quia juſta Perenti non eſt denegandus aſſenſus. Vobis omnibus, & ſingulis ſupraſcriptis, & veſtrum cuilibet inſolidum, tenore præſentium, committimus, & in virtute Sanctæ obedientiæ ſtrictè præcipiendo mandamus, quatenus ſtatim viſis, & receptis præſentibus, & poſtquam præſentium vigore fueritis requiſiti, vel alter veſtrum fuerit requiſitus, ex parte noſtra, immò Apoſtolica auctoritate, moneatis, & requiratis, prout Nos harum ſeriè monemus, & requirimus dictum NN. & omnes alios, & ſingulos in executione præſentium nominan. & cognominan. eiſque nihilominus præcipiatis, & mandetis, prout Nos harum ſeriè præcipimus, & mandamus eiſdem, quatenus infra ſex dierum ſpatium, quorum duos primo, duos pro ſecundo, & reliquos duos dies pro tertio, & ultimo peremptorio termino, Canonica monitione aſſignamus, & vos aſſignetis eiſdem, ſub mille ducatorum auri in auro Rev. Cameræ Apoſtolice applican. & pro illis mandati executivi, & in Juris ſubſidium excommunicationis, aliſque Eccleſiaſticis Sententiis, Cenſuris, & pœnis, debeant, & quilibet ipſorum, ad quem ſpectat, debeat, ab omnibus, & ſingulis moleſtationibus vexationibus, perturbationibus, & impedimentis eidem Domino Exponenti in partibus, pro quavis cauſa, & occasione, tam mota, quam movenda illatis in futurum ceſſaſſe, deſtituiſſe, & abſtinuiſſe, & ceſſari &c. & abſtinere feciſſe, nullumque impedimentum, ſeu moleſtiam de cætero intuliſſe, ſeu inferri feciſſe, qui nimò, ſi quid ab eodem D. Exponente prætendunt pro quavis cauſa, & occasione, tam mota, quam movenda, id totum coram Nobis, & per acta inſcripti noſtri Notarii, & non alibi, deduxiſſe, & deduci feciſſe, ipſique D. Exponenti, qui deducit omne

jus, omnemque actionem ſibi de in jure magis proficuum, & competentem Jus, & Juſtitiam miniſtrari, aliſque, & alia fieri, & exequi vidiſſe, & audiviſſe, in præmiſſis, & circa ea quomodolibet neceſſaria, & opportuna, & præſentibus noſtris literis Monitorialibus, & Inhibitorialibus omninò paruiſſe: Alioquin prædictos ſic monitos, quod ſi in præmiſſis, ſi fore gravatos ſenſerint peremptorie citetis, & citari curetis, prout Nos citamus, & citari mandamus per præſentes, quatenus octava die poſt executionem præſentium immediatè ſequente, ſi dies ipſa juridica fuerit, Alioquin alia prima die juridica, ex tunc proximè futura, compareant Romæ in Judicio legitime coram Nobis, ſeu inſcripto Reverendiſſ. D. Locumtenente noſtro, cauſam eorum præſenti gravaminis allegaturi, aliſque, & ad alia futura, dicturi, & recepturi, prout juſta ſua debet, & ordo dictaverit rationis. Certificantes eoſdem ſic monitos, & citatos, quod ſive in dicto citationis termino compareant, ſive nos: Nos nihilominus, vel prædictos Locumtenens noſter ad prædicta omnia, & ſingula, & ad alia graviora iuris, & facti remedia neceſſaria, & opportuna, uſque ad Sententiam definitivam inclusive, per audientiam publicam literarum Contradiſtarum, vel edictorum publicorum, ut moris eſt, procedemus, ſeu procedet, Juſtitia mediante, eorundem Citatorum contumacia, vel abſentia in aliquo non obſtante. Et inſuper inhibeat, & inhibendo expreſſè præcipiatis, & mandetis, prout Nos harum ſeriè inhibemus, præcipimus, & mandamus dicto NN. ex adverſo principali, & omnibus aliis in executione præſentium nominan. & cognominan. ne viſis præſentibus, ſub antedictis Sententiis, Cenſuris, & pœnis, audeant, ſeu præſumant, aut eorum aliquis audeat, ſeu præſumat, Dominum Inſtantiem, de, & ſuper præmiſſis quomodolibet moleſtare, vexare, turbare, vel impedire, ſeu moleſtari, vexari, turbari, vel impediri facere per ſe, vel alium, ſeu alios, quovis prætextu, quaſito colore, cauſa, vel ingenio, vel occasione, quod ſi ſecus factum fuerit, id totum revocare, & in priſtinum ſtatum reponere curabimus, Abſolutionem verò in præmiſſis Nobis, vel Superiori noſtro tantummodo referamus; In quorum fidem &c. Datum Romæ ex Aedibus noſtris hac die &c.

NN. Notarius,

Locuſt Sigilli,
N. Auditor,

Aliud Monitorium pro Vidua Actrice.

Chriſtophorus Vidman Prothonotarius Apoſtolicus, Ulmiſq; Signaturæ Sanctiſſ. D. N. P. præ Referendarius, necnon ejuſdem Sanctiſſ. ejuſdem Camerarii, ac cauſarum Curia Cameræ Apoſtolice Generalis Auditor, Romanæque Curia Judex ordinarius, Sententiarum quoque, & Cenſurarum, tam in eadem Romana Curia, quam extra eam litarum, ac literarum Apoſtolicarum quarumcunque, univerſalis, & metus executor ab eodem Sanctiſſ. D. N. Papa ſpecialiter deputatus. Univerſis, & ſingulis RR. DD. Abbatibus, Præpoſitis, Archidiaconis, Prioribus, Decanis, Vicariis, Scholaſticis, Cantoribus, Cuſtodibus, Theſaurariis, Sacriſtis, & Canonicis, Parochialiumque Eccleſiarum Reſtoribus, eorum

eorum Locumtenentibus, Plebanis Vice-plebanis, Cappellanijs, Curatis, & non Curatis, ceterisque Presbyteris, Clericis, Notariis, & Tabellionibus publicis quibuscumque per Civitatem, & Dioecesim NN. & alias ubilibet constitutis, illique vel illis, ad quem, vel ad quos presentes nostrae litterae pervenerint salutem in Domino, & nostris huiusmodi, imò verius Apostolicis firmiter obedire mandatis. Noveritis, fuisse nuper coram Nobis comparitum pro parte, & ad instantiam Dominae NN. Viduae relictae olim NN. privilegio l. unica, C. quand. Imperat. gaudentis, & expressè gaudere velle declarantis, ac ejusdem privilegii vigore forum nostrum eligentis, principalem, & expositum, quod tempore contracti Matrimonii, cum d. q. NN. eidem tradidit in dotem & nomine dotis praedictum, situm in Territorio Civitatis N. in Villa N. in loco nuncupato N. juxta bona NN. & NN. falsis alijs, si qui &c. in aestimatum cum omnibus suis juribus, & pertinentiis, necnon etiam scuta sexcenta monetæ cum pacto de restituendo dictam dotem eidem Dominae Exponenti, illiusque Heredibus, & Successoribus, una cum juribus dotalibus, in omnem casum, & eventum restitutionis dictae dotis, prout suis loco, & tempore demonstrabitur, & quod dictus NN. duobus jam transactis annis vitam cum morte commutavit, & ob id factus est locus restitutioni dictae dotis, cum omnibus juribus dotalibus, & alimentis ei debitis à die obitus dicti ejus Viri, qui ultra dictam dotem habuit tempore pariter contracti Matrimonii, bona inferius adnotata, quae dicta D. Exponens sibi reservavit tamquam paraphernalia & ad eam spectantia pleno jure, licet dictus eius Vir illa administraverit, & eorum fructus perceperit, ac in proprios usus converterit, & utilitatem, & ipsa D. Exponente invita. Cumque dicta D. Exponens velit dictam dotem, & bona recuperare, Justitia mediante, cum amicabiliter ab NN. agnato, & Haerede ejusdem NN. ejus viri, ea hucusque consequi, & recuperare nequiverit, ad Nos recursum habuit supplicando, quatenus ei in praemissis de opportuno Juris remedio providere dignaremur.

Nos igitur Christophorus Vidman Judex, & Auditor praefatus attendentes petitionem, huiusmodi fore, & esse justam, & quod iusta petenti non est denegandus assensus. Vobis omnibus, & singulis praedictis, & vestrum cuilibet insolidum, tenore praesentium committimus, & mandamus, quatenus statim visis, & receptis praesentibus, & postquam praesentium vigore fueritis requisiti, vel alter vestrum fuerit requisitus, ex parte nostra, imò Apostolica auctoritate, moneatis, & requiratis, prout Nos harum serie requiribus, & movemus, dictum NN. agnatum, & Haereditatem dicti NN. eique nihilominus praecipimus, & mandatis, prout Nos harum serie praecipimus, & mandamus eidem, quatenus infra sex dierum spatium, quorum duos pro primo, duos pro secundo, & reliquos duos dies pro tertio, & ultimo peremptorio termino, Canonica monitione assignamus, & vos assignetis eidem sub 100. ducatorum auri Reverendae Camerae

Apostolicae applicandorum, & pro illis Mandati exequentivi, & in Juris subsidium Excommunicationis, alijsque Ecclesiasticis Sententiis Censuris & poenis, debeat dictum praedictum, & pecunias, ac alia bona per d. q. NN. Virum d. D. Exponentis constante Matrimonio, ut supra habita, eidem Exponenti realiter, & cum effectu restituisse, persolvisse & consignasse, ac restitui, persolvi, & consignari fecisse, una cum juribus dotalibus, & alimentis de Jure, Consuetudine, seu Statuto, aut alias quomodolibet debitis, ac cum omnibus fructibus per eundem NN. Maritum, constante Matrimonio, ex dictis bonis paraphernalibus habitis & perceptis, & de omnibus damnis, expensis, & interese passis, & patiendis, ac liquidandis satisfecisse, ipsique Dominae Exponenti, deducendi omne jus, omnemque actionem sibi de jure magis proficuum, & competentem, Jus, & Justitiam ministrari, aliasque, & alia fieri, & exequi vidisse, & audivisse in praemissis, & circa ea quomodolibet necessaria, & opportuna & praesentibus nostris litteris Monitorialibus & Inhibitorialibus omnino paruisse. Alioquin praedictos sic monitos, si in praemissis se fore gravatos senserint, peremptorie citetis, & citari curetis, prout Nos citamus, & citari mandamus per praesentes, quatenus octava die post executionem praesentium immediate sequen. si ipsa dies juridica fuerit, & alioquin alia prima die Juridica, ex tunc proximè futura compareant Roma in Judicio legitime coram Nobis seu infrascripto Reverendissimo Domino Locumtenente nostro, causam eorum praetextu gravaminis allegaturi, aliasque, & alia factum dicturi, & recepturi, prout Justitia suadebit, & ordo dictaverit rationis, Certificantes eosdem sic monitos, & citatos &c. Et insuper inhibeatis &c. Absolutionem verò &c. In quorum &c. Datum Romae &c. hac die &c. (extende clausula, ut in proximo precedente.)

NN. Notarius,

Locust Sigilli.

N. Locum.

6 Aliud simile virtute Eugenianae.
Christophorus Vidman Prothonotarius Apostolicus Vtriusque Signaturae Sanctissimi Domini Nostri Papae Referendarius, necnon Curiae causarum Camerae Apostolicae Generalis Auditor, Romanaeque Curiae Judex ordinarius, Sententiarum quoque, & Centurarum, tam in eadem Romana Curia, quam extra eam latarum, ac litterarum Apostolicarum quarumcumque universalis, & merus Exequutor ab eodem Sanctissimo Domino Nostro Papa specialiter deputatus. Universis, & singulis R. R. D. D. Abbatibus, Praepositis, Archidiaconis, Prioribus, Vicariis, Decanis, Diaconis, Scholasticis, Cantoribus, Thesaurariis Sacristis, tam Cathedralium, quam Collegiarum, Parochialiumque Ecclesiarum Rectoribus, seu Locumtenentibus eorundem, Plebanis, Viceplebanis, Curatis, & non Curatis, Presbyteris, Clericis, Notariis, & Tabellionibus publicis quibuscumque illique, vel illis, ad quem, seu ad quos praesentes nostrae litterae pervenerint, seu praesentabuntur, saltem in Domino, & nomen huiusmodi, primò verius Apostolicis firmiter obedire mandatis, Graves Deo, & Apostolicae

Yyy

stolicae

Stolica Sedi irrogantur injuriæ, cum ejusdem Sedis Officiales, & quævis alia personæ pro suis causis aut aliorum negocijs in dicta Curia moram trahentes, seu ad ipsam confluentes, vel recedentes ab eadem, in partibus per locorum Ordinarios, eorumque Officiales, & Commissarios, & alios quoscumque, cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, seu auctoritatis existant, à quorum Jurisdictionibus sunt exempti, quacumque ratione occasione vel causa Beneficijs eorum Ecclesiasticis, ac futuri redditibus, proventibus, & distributionibus ex eisdem provenientius, bonisque & rebus alijs privantur, & spoliantur, nec non litibus, & processibus involvuntur, vexantur, impediuntur, molestantur, aut quavis occasione in Beneficijs, aut bonis hujusmodi perturbantur, injuriantur, & inquietantur, ad quas quidem illicitas vexationes, injurias, perturbationes, molestaciones, & inquietaciones propulandas dudum fel. record. *Eugenius Papa III.* ex certis iustis, legitimis, & rationalibus causis motus, etiam nullorum Prædecessorum suorum S.R.E. Summorum Pontificum vestigijs inhaerendo, quidam suas literas Apostolicas ad futuram rei memoriam edidit, atque concessit, hujusmodi sub tenore, videlicet.

Eugenius Episcopus servus servorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Divina in eminenti Sedis Apostolicæ speculo disponente clementia constituti, ad ea libenter intendimus, per quæ Officiales prædictæ Sedis obsequijs ejus, ad quam veluti Fidelium omnium Matrem pro animarum salute querenda, & iustitia consequenda de diversis Mundi partibus constituit multitudo, tutius, & quietius se prompti ores valent exhibere. Hinc est quod Nos ex certis rationalibus causis moti, & non nullis Prædecessorum vestigijs inhaerentes, distriktius inhibemus locorum ordinarijs, nec non Commissarijs, & Delegatis eorum, ceterisque Universis, & singulis quacumque auctoritate, & facultate præfulgeant, cujuscumque dignitatis, gradus, vel præhæminentie fuerint ne contra Officiales prædictos quocumque nomine nuncupentur, in nostris, & dictæ Sedis obsequijs, nunc, & pro tempore existentes, nec non alios pro suis, vel aliorum causis, & negocijs prosequendis, ad Sedem prædictam venientes, & in ea (durante negociorum, & causarum hujusmodi prosecutione) moram trahentes, & recedentes ab eadem, procedere, aut in eos, excommunicationis, suspensionis, vel interdicti, aut privationis Officiorum, & Beneficiorum, seu quâvis aliam sententiam promulgare præsumant. Nos enim omnes, & singulos processus, & Sententias, contra tenorem, & mentem nostræ inhibitionis hujusmodi latas, & habitas, in posterum habendas, & promulgandas, & quacumque inde sequuta, declaramus, nulla, irrita, & inania, nulliusque existere, vel extitero, vel momenti, nec non quicquid in contrarium à quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter attentatum forsan est hæcenus, vel in posterum con-

tigerit attentati, etiam decernimus irritum, & inane. Et nihilominus in omnes, & singulos Ordinarios, ac Officiales, Commissarios, & Delegatos eorum, qui se de Dignitatibus, aut Beneficijs Ecclesiasticis quibuscumque Officialium, & negocia hujusmodi apud dictam Sedem prosequentium prædictorum, eos illius forsan privando, aut privatos decernendo, vel declarando, seu, cujuscumque privationis prætextu, illa Personis alijs conferendo, seu de illis in eas quomodolibet intromiserit, tam in dantes, quam in Recipientes, excommunicationis, suspensionis, & interdicti latas Sententias promulgamus, quæ volumus eos ipso facto incurrere. A qua quidem excommunicationis, Sententia absolvi nequeant, nisi à Nobis, vel per Nos deputandum, præterquam in mortis articulo constituti. Præmissa autem à die affixionis præsentium ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, & certa scientia quocumque ligare volumus, & archare. Non obstantibus quibuscumque Generalibus, & Provincialibus, & Sinodalibus Concilijs editis, Constitutionibus, Ordinationibus Apostolicis, & Decretis, & Privilegijs, per quæ effectus præsentium impediri posset quomodolibet, vel differri, etiam si de illis, eorumque totis tenoribus habenda esset in præsentibus mentio specialis, & quæ præsentibus haberi volumus pro sufficienter expressis ceterisque contrarijs quibuscumque. Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam nostræ Inhibitionis, declarationis, Constitutionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quadringentesimo trigentesimo secundo, Octavo Idus Martij, Pontificatus Nostri Anno secundo. Subsequenter nomine NN. Curialis, Romanam Curiam continuo sequentis, principalis fuit nobis expositum, quo licet ipse NN. Domum sitam in Civitate N. in via N. juxta bona NN. & NN. & alios fines, per decennium, & ultra bona fide, & iusto titulo possederit, nihilominus NN. ex adverso principalis, & alij forsan in executione præsentium nominant, & cognominant, super eadem domo velle molestiam eidem NN. principali inferre, se se jactant, & jactant & forsan molestiam in partibus intulerunt, & inferunt coram diversis Judicibus contra omne juris debitum. Quare pro parte ejusdem NN. principalis, de opportuno juris remedio requisiti, Nos Christophorus Vidman Judex, & Auditor præfatus attendentes petitionem hujusmodi fore, & esse iustam, & rationi congruam, & quod iusta Petenti non est denegandus assensus. Vobis omnibus & singulis prædictis, & vestrum cuilibet in solidum, tenore præsentium committimus, & in virtute sanctæ obedientie stricte præcipiendo mandamus, quatenus statim visis, & receptis præsentibus, ac postquam præsentium virtute fueritis requisiti, vel aliter vestrum fuerit requisitus, ex parte nostra, imò veras Apostolicæ auctoritate, moneatis,

& requiratis, prout Nos harum serie monemus. & requirimus dictum NN. omnesque alios molestantes, in executione presentium nominan. & cognominan exadverso principales, eisque nihilominus precipiatis, & mandatis, prout Nos harum serie precipimus, & mandamus eisdem, quatenus infra sex dierum spacium, quorum duos pro primo, duos pro secundo, & reliquos duos dies pro tertio, & ultimo peremptorio termino, canonica monitione assignamus, & vos assignetis eisdem, sub mille ducatorum aut in auro Rev. Camere Apostolicae applican. & pro illis Madati executivi, & in Juris subsidium excommunicationis, alijsque Ecclesiasticis Sententijs, Censuris, & penis preinsertis literis Apostolicis contentis, & expressis, debeant, & quilibet ipsorum, ad que spectat, debeat, ab omnibus, & singulis molestationibus, vexationibus, perturbationibus, & impedimentis eidem D. exponenti, seu ejus Inquilinis in Partibus super d. Domino, ejusque possessione, & fructuum perceptione, pro quavis causa, & occasione, tam mota, quam movenda, illatis, in futurum cessasse, destitisse, & obtinuisse, & cessari &c. & abstinere fecisse, nullumque Impedimentum, nullamque molestiam de cetero intulisse seu infert fecisse, ipsumque NN. d. Domino ejusque possessione, ac fructuum perceptione, uti frui, & gaudere permisisse. Immo si quid ab eodem D. Exponente preterdunt, ut supra, pro quavis causa & occasione, tam mota, quam movenda, id totum coram nobis, & per acta infra scripti Notarii nostri, & alibi deduxisse, & deduci fecisse, ipsique D. Exponenti deducenti omne Jus, omnemque actionem sibi de Jure magis proficiam, & competentem Jus, & Justitiam ministrari, aliaque fieri & exequi vidisse, & audivisse in premissis, & circa ea quomodolibet necessaria, & opportuna, & preinsertis literis Apostolicis, ac prelatibus nostris Monitorialibus, & Inhibitorialibus omnino paruisse. Alioquin predictos sic monitos, si in premissis se fore gravatos senserint, peremptorie citatis, & citari curetis, prout nos citamus, & citari mandamus per presentes, quatenus octava die post executionem presentium immediate sequen. si ipsa die Juridica fuerit, alioquin alia prima die Juridica, ex tunc proxime futura, compareant Romae in judicio legitime coram Nobis, sive infra scripto Reverend. D. Locumtenente nostro causam eorum presenti gravaminis allegaturi aliaque facturi, dicturi, recepturi prout Justitia suadebit, & ordo dictaverit rationis, Certificantes eosdem sic monitos, & citatos, quod sive in dicto citationis termino comparuerint, sive non, Nos nihilominus, vel predictus Locumtenens noster ad predicta omnia, & singula, & alia graviora Juris, & facti remedia necessaria, & opportuna, usque ad Sententiam definitivam inclusive, per Audientiam publicam literarum Contradictarum, vel edictorum publicorum, ut moris est procedemus, seu procedet, Justitia mediante, eorumdem Citatorum contumacia, vel absentia in aliquo non obstante. Et insuper inhibeat, & inhibendo expresse precipiatis, & mandatis, prout Nos harum serie inhibemus, precipimus, & mandamus, dicto NN. & aliis in executione presentium nominan.

& cognominan. exadverso principalibus, ne visis presentibus sub antedictis penis audeant seu presumant, aut eorum aliquis audeant, seu presumant, eundem Dominum Instantem, de, & super premissis quomodolibet molestare, vexare, turbare, vel impedire, seu molestari, vexari, turbari, vel impediri facere per se, vel aliam, seu alios, quovis pretextu, quovis colore, causa, ingenio, vel occasione, quo si secus factum fuerit ad totum revocare, & in pristinum statum reducere curabimus. Absolutionem vero in premissis Nobis, vel superiori nostro tantummodo reservamus. In quorum fidem &c. Datum Romae ex Aedibus nostris, hac die &c.

N. Notarius. Locus sigilli. N. Locumten.

Aliud simile abique inferiore Bulla.

7 Christophorus Vidman Prothonotarius Apostolicus, Vtriusque Signaturae Sanctissim. D. N. Papae Referendarius, necnon ejusdem Sanctissim. ejusque Camerarii, ac causarum Curiae Camerae Apostolicae, Generalis Auditor, Romanaeque Curiae Judex Ordinarius, sententiarum quoque Censurarum, tam in eadem Romana Curia, & qua extra eam litarum ac literarum Apostolicarum quarumcumque Universalis, & merus Exequutor ab eodem Sanctissim. D. N. Papa specialiter deputatus Universalis, & singulis R. R. D. D. Abbatibus, Praepositis, Archidiaconis, Prioribus, Decanis, Vicariis Scolasticis, Cantoribus, Custodibus, Theaurijs Sacristis, Canonis, tam Cathedralium, quam Collegiatorum, Parochialiumque Ecclesiarum Rectoribus, seu Locumtenentibus eorumdem, Plebanis, Viceplebanis, Curatis, & non Curatis, Presbiteris, Clericis, Notariis, & Tabellionibus publicis quibuscumque, illique vel illis ad quem, vel ad quos praesentes nostrae litterae pervenerint, seu praesentabuntur, saltem in Domino, & nostris hujusmodi, immo veris Apostolicis firmiter obedire mandatis, Noveritis fuisse nuper coram Nobis comparitum pro parte, & ad Instantiam NN. continuò Romanam Curiam sequentis, ac beneficio Bullae Eugenianae gaudens, & expresse gaudere velle declarantis principalis, expositum, quod licet ipse N. Exponens a quoquam in partibus pro quavis causa, tam mota, quam movenda in judicium trahi, vel conveniri non possit, nec debeat, nihilominus nonnulli in executione presentium nominan. & cognominan. nescitur quo iure suffulti, eundem D. Exponentem in partibus coram diversis iudicibus trahere, vel alias diversimodo molestare velle se se jactarunt, & jactant, & forsitan molestarunt, & molestant de presenti, contra omne Juris debitum, in grave ejusdem Domini Exponentis damnum, & praedictum. Idcirco ad Nos recursum habuit, supplicando, quatenus in premissis opportune providere digneremur. Nos igitur Christophorus Vidman Judex, & Auditor praefatus, attendentes petitionem, ac requisitionem hujusmodi fore, & esse justam, & rationi consonam, & quod iusta Petenti non est denegandus assensus, Vobis omnibus, & singulis praedictis, & vestrum cuilibet infolidum, tenore presentium committimus, & in virtute Sanctae obedientiae strictae praecipiendo mandamus, quatenus statim visis, & re-

& receptis presentibus, & postquam presentium vigore fueritis requisiti, vel alter vestrum fuerit requisitus, ex parte nostra, imò verius Apostolica auctoritate moneatis, & requiratis, prout Nos, harum serie monemus, & requirimus omnes, & singulos in executione presentium nominan. & cognominan. eisque nihilominus præcipiatis, & mandetis prout Nos harum serie præcipimus, & mandamus eisdem, quatenus infra sex dierum spatium, quorum duos pro primo duos pro secundo, & reliquos duos pro tertio, & ultimo peremptorio termino, canonica monitione assignamus, & vos assignetis eisdem, sub 500. ducatorum auri in auro Rev. Cameræ Apostolicæ applican. & pro illis Mandati executivi & in Juris subsidium excommunicationis, aliisque Ecclesiasticis Sententijs, Censuris, poenis debeant & quilibet ipsorum, ad quem spectat, debeat ab omnibus, & singulis molestationibus vexationibus, perturbationibus, & impedimentis eidem Domino exponenti in partibus, pro quavis causa, & occasione, tam mota, quam movenda illatis, in futurum cessasse, destituisse, & abstinuisse & cessari, & abstinere fecisse, nullumque impedimentum, seu molestiam de cætero intulisse, seu inferi fecisse, imò si quid ab eodem Domino Exponente pro quavis causa, tam mota, quam movenda prætendunt; id totum coram Nobis, & per acta infra scripti Notarii nostri, & non alibi deduxisse, & deduci fecisse, ipsique Domino Exponenti, qui deducit omne Jus, omnemque actionem sibi de Jure magis proficuum, & competentem, Jus. & Justitiam ministrari, aliaque fieri, & exequi vidisse, & audivisse in præmissis, & circa ea quomodolibet necessaria, & opportuna, & presentibus nostris literis Monitorialibus, Inhibitorialibus omnino paruisse. Alioquin prædictos sic monitos, si in præmissis se fore gravatos senserint, peremptorie citetis, & citati curetis, prout Nos citamus & citari mandamus per presentes, quatenus octava die post executionem presentium immediate sequen. si ipsa dies Juridica fuerit, alioquin alia prima die Juridica ex tunc proximè futura compareant Romæ in judicio legitime coram Nobis, seu infra scripto Reverendiss. D. Locumtenente nostro causam eorum præsentis gravaminis allegaturi, aliasque & alia facturi, dicturi, & recepturi, prout Justitia suadebit, & ordo dictaverit rationis. Certificantes eosdem sic monitos, & citatos &c. & insuper inhibeatis &c. Absolutionem verò &c. Datum Romæ ex Edibus nostris, hac die &c. *Clausula sunt extendenda, ut supra in precedente &c.*

N. Notarius. Locum t. sigilli N. Locum t.

Monitorium est transmittendum ad partes, ibique à Nuncio publico personaliter contra Partem adversam exequendum, successive à Nuncio faciendæ est relatio executionis alicui publico, legali, ac fidedigno Notario, qui à tergo ejusdem Monitorij debet Instrumentum conficere de hujusmodi executionis relatione, in forma authentica, & probante, quibus ita peractis, Monitorium est remittendum ad Curiam, & in actis reproducendum, ut infra, vide licet.

Pro NN. contra NN.

- 9 In Officio &c. NN. Procurator, prout docuit per Instrumentum publicum mandati procura. tenoris &c. & facto per Compulsum reproduxit Monitorium in partibus legitime exequutum una cum publico Instrumento executionis à tergo illius prout in folio, tenoris &c. omni &c.
- 10 Ceterum si Monitor sit magis, vel æque principaliter privilegiatus, vel alias ei, qui Monitoriū obtinuit, non competat privilegium, quod præterdit, & cujus vigore Monitorium obtinuit, potest probatis probandis super remissione causæ, obtinere illam ad partes remitti.
- 11 Probatio verò hujusmodi poterit fieri per Instrumenta, Jura, & alia legitima probationum genera, juxta superius tradita p. 1. c. 2. & c. 10. & seg. mutatis mutandis, juxta qualitatem facti, & ob id si Reus conventus est pupillus, poterit citata parte ad dicendum contra jura, producere in actis fidem atatis ad probandum se esse talem, & deinde citare rursus partem adversam ut infra, vide licet.

A. C. N.

- 12 Citetur NN. ex adverso principalis, ad videndum moderari inhibitionem, nulliter, & indebitè extortam, & remitti causam ad partes, attentam prima instantia, & quod Instant est pupillus, & Decretum necessarium, & opportunum fieri, & interponi, ad p. d. Instante NN. principali, sive &c.

N. Notarius,

Decretum.

NN. petiit, & obtinuit, ut supra, nisi infra quatuor, (vel aliud tempus iudici benevisum) cum Intimatione omni &c.

A. C. N.

Intimatur NN. ex adverso principali, qualiter Dominus remisit causam ad partes, & alias prout in actis, Instante NN. principali, sive &c.

N. Notarius.

Elapso verò termino in Decreto contento, & assignato a die executionis Intimationis, ac Intimatione reproducta, potest, si opus sit expediri Instrumentum remissionis causæ ad partes, ut infra (& alias mutatis &c.) videlicet.

- 13 Christophorus Vidman Prothonotarius Apostolicus, Utriusque Signaturæ Sanctiss. D. N. Papæ Referendarius, necnon Curie causarum Cameræ Apostolicæ Generalis Auditor, Romanæque Curie Judex ordinarius, Sententiarum quoque & Censurarum, tam in eadem Romana Curia, quam extra eam latorum, ac literarum Apostolicarum quatumcumque, universalis, & metus exequutor ab eodem Sanctiss. D. N. Papa specialiter deputatus. Noverint universi, quod Nos hodie causam coram Nobis via ordinaria, alias super restitutione dotis, una cum juribus dotalibus, rebusque alijs in actis causæ, causarum hujusmodi latius deductis, ad Instantiam NN. Viduæ relictæ, q. NN. contra, & adversus NN. introductam attento quod idem NN. Reus conventus est Pupillus, æque ac pariter privilegiatus, ut fuit coram Nobis legitime demonstratum, citata, & intimata dicta NN. ad partes remissimus, prout harum serie remittimus. Quæ omnia, & singula vobis omnibus suprascriptis intima-

inimamus, ne ullo unquam tempore de illis ignorantiam pretendere, aut allegare valeatis, & ad omnem alium meliorem finem, & effectum. In quorum fidem &c. Datum Romæ ex Aedibus nostris, hac die &c.

N. Notarius. Locut. + Signilli. N. Locumten.

14 Verum si A. C. causam ad partes de Jure remittendam remittere recuset, posset adiri Signatura Justitiæ supplicando committi eidem A. C. ut attempta prima Instantia, & quod Oiator est pupillus, ut supra privilegiatus, suam moderetur inhibitionem, & causam ad partes remittat, & sic dara Commissionem opportuna, juxta Formulam, de qua supra, hac eadem par. 3. c. 3. n. 15 & alias mutatis mutandis, prout exigit contingentia facti, posset citata Parte, juxta Praxim superius positam par. 1. c. 13. num. 20. & seqq. obtineri rescriptum, & ejus vigore remissio ad partes, ut supra, hac eadem par. 3. cap. 3. num. 16. dictum fuit.

15 Quod si causa non veniat remittenda ad partes, debent Pars monita transmittere ad Curiam mandatum Procuratoris, cuius virtute Procurator, ne procedatur ad ulteriori in causa per Contradictos, debet in actis protestari, ut infra, videlicet.

P. O. NN. contra NN.

16 In Officio &c. NN. Procurator, ut docuit per Instrumentum publicum mandati Procuratoris, prout in folio &c. tenoris &c. negando Monitorium, dixit narrata, prout narratur, non esse vera, & ad petita, prout petuntur, non teneri. Ideo nihil fieri, nisi servatis servandis, verificatis verificandis, & nisi ipso in quolibet actu legitime citato, alias protestatus fuit de nullitate &c. omni &c.

17 Et si domus Procuratoris non est Curia virtute privilegii introducta super Jactationibus, & molestationibus, ut supra, & qui illa introduxit, ad ulteriora procedere velit, poterit illam persequi, & obtinere absolutoriam, juxta Praxim superius positam in capite proximo præcedente, n. 21. & seqq.

18 Proinde si causa fuit in Curia virtute privilegii introducta super Jactationibus, & molestationibus, ut supra, & qui illa introduxit, ad ulteriora procedere velit, poterit illam persequi, & obtinere absolutoriam, juxta Praxim superius positam in capite proximo præcedente, n. 21. & seqq.

19 Sed si non super Jactationibus, sed super alia re, quodcumque iudicium introductum ibidem fuit, poterit Actor privilegiatus, si velit, ad ulteriora in causa procedere, juxta naturam causæ, & iudicii intentati, & ob id si intentatum fuerit iudicium ordinarium, erunt in eo verificanda contenta in Monitorio, etiam si illud negatum non fuisset.

20 Pro verificatione autem monitorii sunt producenda Instrumenta, & jura opportuna, citata Parte ad dicendum contra, ut supra, par. 1. cap. 2. n. 10 & seqq. & si jura non sufficiunt ad verificationem Monitorii, poterunt dari positiones opportuna, cogendo Partem ad respondendum illis, juxta superius tradita d. par. 1. c. 10. num. 4. & seqq. & si fuerint negata, poterunt reproduci in vim articulorum, vel etiam dari alii Articuli, jux-

ta contingentiam facti, citata semper Parte ad dicendum contra, & successivè poterit ad Testium examen procedi, juxta Praxim superius positam p. 1. c. 11. n. 2. & seqq.

21 Similiter Reus conventus poterit deducere exceptiones sibi competentes benevolas, & illas eodem modo probare per Jura, & Testes, & alia legitima probationum genera, Parte citata, juxta superius tradita par. 1. c. 8. & c. 10. & seqq. mutatis semper mutandis, secundo opportunitatem & contingentiam facti.

22 Admissio verò Jurium, & Articulorum in causis ordinatis non est coarctanda, sed Jura, & Articuli sunt simpliciter admittendi ad instantiam utriusque Partis, absque clausula sine præiudicio quæ tantum in executivis, & summaris causis apponenda est, ut suo loco superius dictum fuit. Actito hinc inde processu observantur termini substantiales, videlicet.

A. C. N.

23 Citeretur NN. ex adverso Procurator NN. ex adverso principalis, ad libellandum, ad p. ad articulandum ad 12. ad dicendum contra Articulos ad producendum omnia, ad dicendum contra producta, ad 2. declarandum, ad jurandum de Calumnia, ad p. d. in terminis substantialibus, Instare NN. principali, si ve &c.

N. Notarius.

Decretum.

NN. repetit Jura hodiè in actis producta, & repetita, & petiti, & obtinuit servari, ut supra, & admitti si, in quantum, & omni &c.

Et facta productione, seu repetitione Jurium ut supra, hac eadem par. 3. c. 2. num. 15. & seqq. citatur ad Sententiam, ut infra, videlicet.

A. C. N.

24 Citeretur NN. ex adverso Procurator NN. ex adverso principalis, ad videndum reiterari omnes, & singulos terminos substantiales, male forsan, nulliter, & inculcatè tentos, in vim quacumque facultatum, absolvi Instantem a Censuris, ad effectum &c. deferri juramentum in supplementum plenæ probationis, quatenus opus sit, concludendum, concludique videndum in causa, & audiendam Sententiam definitivam in forma, & alias, omni &c. ad p. d. Instante NN. principali, si ve &c.

N. Notarius.

Decretum.

NN. petiit, & obtinuit, ut supra &c. admitti ad reiterationem terminorum, qui reiteravit in forma &c. deferri Juramentum &c. qui tactis juravit &c. & sententiari, prout in Cedula, quam Reverendiss. D. Locumtenens, legit, subscripsit, & mihi consignavit tenoris &c. super quibus &c. præsentibus locis Testibus &c. non solū ut supra, sed omni alio meliori modo &c.

Tenor Cedula.

25 Christi nomine Invocato, pro Tribunali sedentes, & solum Deum præ oculis habentes, per hanc nostram definitivam Sententiam, quam de Juris Peritorum consilio in his scriptis fuimus in causa, & causis, quæ coram nobis in prima seu vertiori versæ fuerunt, & vertuntur instantia inter NN. Viduam relictam q. NN. Actricem ex una, & NN. Harredem dicti q. NN. Reum conventum

ventum partibus ex altera, de, & super restitutione Prædij dotalis, sit in Territorio Civitatis NN. in Villa N. in loco nuncupato N. juxta bona NN. & NN. & alios &c. qui &c. necnon scutorum sexcentorum moneta, una cum Juribus dotalibus, & alimentis quovis modo debitis, ac fructibus per dictum q. NN. perceptis ex bonis paraphernalibus, rebusque aliis &c. Dicimus, pronunciamus sententiamus, decernimus, & declaramus, dictum NN. Reum conventum, uti Hæredem dicti q. NN. teneri & obligatum fore, & esse, & propterea condemnandum, prout condemnamus ad restituendum dictæ q. NN. Viduæ dictum prædium, ac scuta sexcenta dotalia, una cum omnibus juribus & pertinentijs, ac alijs juribus dotalibus, ac alimentis sibi debitis à die mortis dicti q. NN. ejus Viri, ac fructibus per eundem q. NN. Virum perceptis ex bonis paraphernalibus ejusdem NN. inferius adnotatis, Vicumque Victori in expensis condemnamus, quorum quidem alimentorum, ac fructum, & expensarum liquidationem, & taxationem Nobis, vel cui de Jure in posterum reservamus & ita dicimus, pronunciamus, & definitivè sententiamus, non solum, ut supra, sed omni alio meliori modo &c. (*hic adnotatur tenor bonorum Paraphernalium*) ita pronunciaui Ego N. Locumtenens.

26 Quod si Sententia sit ferenda ad favorem Rei absolutoria ab impetibus, aut ab observatione judicij, poterit confici Cedula juxta formulam superius positam, hac eadem p. 3. c. 2. n. 20. sicut etiam, juxta ibi tradita, sub n. 30. & seqq. poterit interponi appellatio, & fieri ac produci Cedula appellationis, mutatis tamen temper mutandis prout facti exigat contingentia, commissio vero poterit formari, ut infra videlicet.

Civitatis Castelli.

27 Beatissime Pater. Dignetur S. V. causam, & causas appellationis, & appellationum, necnon nullitatis, & nullitatum extrinsecus, iniquitatis, & notoriæ justitiæ, infra legitima tempora interpositæ, & interpositarum ab asserta definitiva Sententia lata per R. P. D. NN. A. C. Locumtenente in prima instantia, ad assertum favorem NN. contra, & adversum NN. deo vti S. V. Orationem, de & super restitutione præterse dotis una cum juribus dotalibus, & alimentis, à die mortis q. NN. necnon restitutione præterse fructum assertorum bonorum Paraphernalium, rebusque alijs in actis, causæ, & causarum hujusmodi latius deductis, non tamen vigore obligationis Cameralis, aut alterius processus executivi, necnon attentatorum, ac innovatorum quocumque, ac restitutionis in integrum, prout de Jure &c. una cum omnibus incidentibus, dependentibus, & emergentibus, annexis, connexis, ac toto negotio principali, ac quam, & quas &c. alicui S. V. Sacre Rotæ Auditori, vel Locumtenenti audienti cognoscen. deciden. sineque debito terminan. committere, & mandare, cum facultate citandi, in hibendi, quos, quibus, quoties, ubi; & quando opus fuerit constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis. Stylo Palatii, ceterisque contrarijs non obstantibus quibuscumque, Statum &c. pro plenè &c.

Quod si causa non sit totalis, sit Commissio; juxta formulam superius positam par. 1. c. 13. n. 29. & alias mutatis mutandis.

28 Nec est necesse in causis hujusmodi, via ordinaria introductis, adire plenam Signaturam Parte citata ad effectum committendi causam appellationis sed commissio signatur, & expeditur via ordinaria, absque aliqua difficultate juxta Praxim superius traditam p. 1. c. 13. num. 45. & proinde proceditur in causa coram Judice Commissario, citando Partem coram eo, ad dicendum contra commissionem, & videndum inhiberi, juxta Formulam, de qua supra p. 1. c. 13. n. 43.

Observationes.

A Postquam enim san. mem. Constantinus Imperator, suscepto Baptismo, in suo Lateranensi Palatio Ecclesiam Salvatori dedicavit, & illi continentem Basilicam, nomine Sancti Joannis Baptistæ, condidit eo in loco, quo ipse baptizatus à Sancto Silvestro, & à Lepa mundatus est Ecclesiam Sancti Petri in Vaticano, & alias plures Basilicas edificavit, Baron. Annal. Eccles. tom. 3. sub Anno Domini 344. fol. 218. & seqq. fol. 228. & seqq. & fol. 240. & seqq. Breviar. Roman. in Fest. dedicat. Basil. Salvat. die 9. Novemb. & dedicat. Basil. Sancti Petri, 18. ejusdem.

30 Postquam etiam de consensu totius Senatus, ac Populi Ecclesiæ Romanæ. Beato Petro Apostolorum Principi, Beatoque Silvestro Pontifici, ac eorum Successoribus ejus Lateranense Palatium, necnon Urbem Romanam, & alia multa concessit, donavit, ac reliquit cap. Constantinus, dist. 96. cap. fundamenat. de elect. in 6. cap. futuram 2. q. 1. Bald. in cap. 1. §. in generali, vers. quæro, utrum tibi de feud. fuer. contr. Abb. cons. 84. n. 2. lib. 1. Bald. cons. 159. super vers. & hac vera, lib. 3. Covar. var. resol. lib. 4. c. 16. n. 8. Card. Tusc. lit. D. conclus. 689. n. 4. & seqq. Scacc. de appell. q. 8. nu. 110. Boccadill. in polit. lib. 2. c. 17. n. 11. Baron. Annal. Eccles. to 3. sub Anno Domini 324. fol. 244. animadvertens t. justum non esse, ut illic Imperator terrenus haberet potestatem, ubi Principatus Sacerdotum & Christianæ Religionis caput ab Imperatore Cælesti constitutum est, Imperium Romanum Regniq. potestatem in Bizantinæ Provinciæ optimo loco transfudit, & illic à suo nomine Urbem Constantinopoli nuncupavit, prout se facturum dixerat d. cap. Constantinus, & est notorium, latè Baron. Annal. Eccles. tom. 3. sub Anno Domini 324. fol. 249. & seqq.

32 Nec à bonis operibus umquam cessans Pius Imperator certo sciens Regum officium proprium esse, facere judicium, atque Instantiam, & liberare de manu Calumniantium vi oppressos; ac Peregrinis, Pupillis, & viduis, cum facilis à potentibus opprimantur, præbere auxilium cap. Regum, 23. q. 5. Rolan. cons. 20. n. 2. & seqq. lib. 2.

33 Cum præsertim, Deus præceperit Miserabilibus personis, hoc est Advenis, Pupillis, Viduis, & pauperibus, malum non inferri, nec ab alijs inferri permitti, Exo. 6. 22. n. 21. & seqq. Iacob. 6. 24. n. 30.

- 34 *n.3. l. c. 22. n. 3. Zacc. c. 7. nu. 10. Malach. c. 3. n. 5. Math. c. 23. n. 14. c. 4. Regum. 23. q. 5.*
Sed illis beneficii, Deut. c. 16. n. 14. & c. 24. nu. 17. & n. 19. & seqq. & c. 26. n. 12. & seq. Job. c. 31. nu. 10. & seq. prout etiam docet Apost. 1. ad Timoth. c. 5. n. 3. & n. 16. l. c. 1. n. 27.
Et signanter in iudiciis, Deut. 24. n. 17. & c. 27. n. 19. Ecclesiast. c. 4. n. 20. Isaac. 1. num. 23. & seq. l. c. 22. n. 3.
 35 Hinc anno Impetii sui vigesimo septimo salutis verò trecentesimo trigesimo quarto, quinquagesimo Kalend. Julii, Publio Optato, & Anicio Paulino Juniore Consulibus, Constantinopoli in favorem Pupillorum, Viduarum, & aliarum miserabilium Personarum privilegium, seu Constitutionem edidit, qua statuit, ne huiusmodi Personæ possent extra proprium domicilium conveniri, sed bene possent ipsæ alios extra proprium domicilium trahere coram Principe quam quidem Constitutionem deinde Imperator noviter Justinianus in ejus Codice inferendo, & approbando sub tit. 14. libri tertij in corpore Juris clausit, hæc est lex unica, C. quando Imper. inter Pupill. & Vid. vel Misera. person. cogn. & ne exhib. bean.
 36 Pupillus propriè est ille, qui adhuc est impubes ob decimum quartum suæ ætatis annum non expletum, & desit esse in potestate Patris, aut morte, aut emancipatione l. Pupillus 239. in princ. & ibi DD. ff. de verb. signif. Glos. in l. unica, verbo contra Pupillos. C. quando Imper. Castr. in rubr. C. quando Imper. n. 1. Alciat. in d. l. Pupillus in princ. n. 3. ff. de verb. signif.
 37 Improprie dicitur Pupillus etiam impubes, qui Patrem habet l. si Servus 141 §. 1. & l. fin. §. Pupillus ff. de verb. oblig. l. quam Tuberonis, §. tam autem Pupillum ff. de pecul. Rebuff. in d. l. Pupillus, col. 1. in fin. vers. Immo Pupillum, ff. de verb. signif. cat.
 38 Diciturque Pupillus à Pupo. Pupu enim Parvulum significat, & sic Pupillus dicitur impubes parvulus, etiam si sit infans l. 2. ff. rem pupill. salu. for. Rebuff. in d. l. Pupillus, col. 2. in princ. vers. item Pupillus, & ibi etiam Alciat. n. 1. ff. de verb. signif. cat.
 39 Vidua verò, ut Labeo ait, non solum Mulier, quæ aliquando nupta fuit, sed etiam illa, quæ Virum non habuit, appellatur, quasi sine duitate d. l. malum 242 §. Viduam ff. de verb. signif.
 40 Verum illa, quæ Virum non habuit, vidua appellatur in latiori significatione, Covar. pract. quest. c. 7. n. 2. Marches. de Commiss. avoc. caus. p. 2. §. 2. n. 158. fol. 324.
 41 Cum enim Matrimonium sit duorum, non autem plurimum, vel pauciorum, Genes. c. 2. l. prima. ff. de rit. nup. §. 1. Instit. de patr. potest. Consequens est, ut in lata significatione, quæ sine duitate est, Vidua dicatur d. l. malum §. Viduam, ff. de verb. signif.
 42 Sed in strictiori significatione Vidua illa dicitur, cujus Maritus mortuus est, & alio caret cap. Vidua 84. dist. Fel. in cap. significantibus, n. 8. de offic. Deleg. Alciat. in d. l. malum, §. Viduam, n. 25. & seqq. ff. de verb. signif. Covar. pract. quest. cap. 7. n. 2. vers. contrarium.
 44 Ceterum Personæ miserales omnes illæ

- quarum natura nos inducit ad miserendum, ne dum ob aliorum culpam, sed etiam ob fortunæ injuriam, dici, & reputari debent, L. unica, C. quæda. Imper. Azo. in Sum. rub. C. quando Imper. n. 6. Socin. in cap. ex tenore, n. 4. de foro compet. Guidopap. decis. 566. & ibi Adden. sub lit. A. vers. denique miserales. Novar. in Prax. elect. for. sec. 2. in presat. n. 2. Afflict. decis. 257. n. 1.
 45 Et dicuntur, miserales secundum Isidorum, quali miseria habiles, Rebuff. in tract. de Semen. provis. art. 3. glos. ultima vers. ultimo Miserales, Novar. in Prax. elect. for. sec. 2. in presat. n. 2.
 46 Etiam si sint divites, Azo. in Sum. rub. C. quando Imper. inter Pupill. & Vid. n. 6. Roland. cons. 76. nu. 44. vers. quia responderetur. ubi alios allegat lib. 1. Adden. ad Guidopap. d. decis. 556. in verbo Miserales, vers. denique.
 47 Signanter autem & in specie personæ miserales primo sunt Viduæ, & Pupilli, quorum Deus inducit nos ad miserendum. Exod. c. 22. n. 22. ibi Viduæ, & Pupillo non nocebitis, si læseritis eos, indignabitur furor meus, & percutiam vos gladio, eruntque Uxores vestræ Viduæ, & Filij vestri pupilli, & Deuter. c. 24. n. 17. Non pervertes judicium Advenæ, & Pupilli, nec auferes pignoris loco Viduæ vestimentum, & c. 27. n. 19. Maledictus qui pervertit Judicium Advenæ, Pupilli, & Viduæ, & Ecclesiast. c. 4. n. 10. In judicando esto Pupillis misericors, sicut Pater, & pro Viro Marti illorum, & Isa. c. 1. n. 23. Principes tui infideles Pupillo non judicant. caula Viduæ non ingreditur ad eos, & Ierem. c. 21. n. 3. Facite judicium, justitiam, & liberatè vi oppressum de manu Calumniatoris, Advenam, Pupillum, & Viduam nolite contristare, neque opprimatis inique, & n. 4. Si non audieritis verba, hæc in memetipso juravi, dicit Dominus, quia in solitudinem euit domus hæc, & c. Regem 23. q. 5. c. ex tenore, ubi not. de foro compet. l. unica, C. quando Imper. Glos. in cap. omnis ætas, in verbo Pupilli, 12. q. 1. Azo. in Sum. rub. C. quando Imper. num. 6. Innoc. in cap. significantibus, num. 2. & ibi Butr. num. 22. Imola num. 19. de offic. Deleg. Adden. ad Guidopap. decis. 565. in verbo Miserales. Marches. de Commiss. avoc. caus. par. 2. §. 2. n. 164. fol. 324. Rebuff. de Senten. provis. art. 3. glos. ultim. vers. providere etiam Gratian, discept. 63. n. 13. tom. 1. Afflict. dec. 237. num. 1. Theaur. decis. 177. n. 1. etiam si sint divites, Gratian. discept. 182. m. 2. & seqq.
 48 Secundo Mulier habens Maritum inutilem pariter persona miserales reputari debet Rebuff. de Sent. provis. d. art. 3. glos. ult. vers. Item vidua Novar. in Prax. elect. for. sect. 2. q. 7. n. 2.
 49 Tertiò Orphani, nam horum etiam Deus inducit nos ad miserendum, David psalm. 9. aliàs 10 secundum Hebr. n. 24. ibi Orphano tu eris adiutor Glos. in cap. omnis ætas, in verbo Pupilli. 11. q. 1. Innoc. in d. cap. significantibus nu. 1. vers. pupillorum, & ibi Butr. num. 22. & Imola nu. 19. de offic. Deleg. Rebuff. d. art. 3. glos. ultim. vers. secundo Orphani, Theaur. decis. 177. n. 1.
 50 Sunt autem Orphani minoris 14. annis, qui Patre, & Matre carent, Rebuff. in l. Pupillus col. 2. vers. 2. quamvis, ff. de verb. signif. Castr. in Rubr. C. quando Imp. n. 6.
 52 Quarto Peregrini, & advenæ, quos Deus plurimum

- rimum commendat in ducendo Nos ad miserandum illorum, Exod. c. 23. n. 9. Peregrino molestus non eris & Levitic. c. 25. n. 33. & seq. Si habitaverit Advena in terra vestra, diligetis eum quasi vosmet ipsos, & Deut. c. 10. nu. 18. Deus facit iudicium pupillo, & viduæ, & amat peregrinum, & vos ergo amate peregrinos cum alijs cumulatim supra vers. cum præferim Deus n. 33. & vers. signanter autem, n. 47. c. si quis Romipetas 24. q. 3. Innoc. in d. cap. significantibus, nu. 1. & ibi Imol. nu. 9. Butr. nu. 22. de offic. Deleg. Rebus. de Sent. provis. art. 3. glos. ultim. vers. tertio, Theaur. decif. 17. nu. 1.
- 53 Quinto Puella nobilis, quæ secundum ejus conditione matrimonio copulari nequit, dicitur pauper, & ei sicut pauperi providendum est, Bald. in l. si quis ad declinandum, nu. 3. C. de Episc. & Cleric. Rebus. de Sent. provis. d. art. 3. glos. ultim. vers. Quarto Puella.
- 54 Sexto Pauperes l. unica, §. quod si pupillus, C. quando Imper. Innoc. in cap. significantibus n. 1. & ibi Imol. n. 19. de offic. Deleg. Nat. conf. 590. n. 7. Theaur. decif. 177. n. 1.
- 55 Septimo Mercatores, dum sunt in itinere, quibus idem est summariè succurrendum, si graventur vehiculis, & pedagijs, cap. si quis Romipetas 24. q. 3. Innoc. in d. c. significantibus, n. 1. & ibi Imol. n. 19. Butr. n. 22. de offic. Deleg. Rebus. d. art. 3. glos. ult. vers. quinto, Theaur. dec. 177. nu. 1.
- 56 Octavo publici Poenitentes, c. aliud 11. q. 1. Innoc. in cap. significantibus, n. 1. & ibi Imol. nu. 19. & Butr. nu. 22. de offic. Deleg. Rebus. d. art. 3. glos. ultim. vers. sexto.
- 57 Nono I iberti ob Ecclesia manumissi, & ad eam confuentes, cap. omnis etas, ubi Glos. in verbo Pupilli. 2. q. 1. c. l. ubi ubi Glos. dist. 87. Imol. in cap. significantibus, nu. 19. & ibi Butr. n. 22. de offic. Deleg. Rebus. de Sent. provis. d. art. 3. glos. ult. vers. septimo, Theaur. d. decif. 177. n. 1.
- 58 Decimo Officiales, & Rustici, & Servientes Ecclesiæ, si sunt pauperes, & serviunt gratis, Innoc. in d. cap. significantibus, n. 1. & ibi Imol. n. 19. & Butr. n. 22. de offic. Deleg. Rebus. d. art. 3. glos. ult. vers. octavo, Theaur. d. decif. 177. nu. 1.
- 59 Decimoprimo Infantes expositi, cap. fin. dist. 87. l. 1. & 2. C. de Infant. expos. Innoc. in cap. significantibus, n. 1. vers. idem in expositis, de offic. Deleg. Rebus. de Sentent. provis. d. art. 3. glos. ultim. vers. Nono Infantes.
- 60 Decimosecundo Senes, & decrepiti, etiam si sint divites, Az. in sum. rub. C. quando Imperat. inter Pupill. & Vid. n. 6. Rolan. conf. 76. n. 44. lib. 1. Imol. in cap. significantibus, n. 19. de offic. Deleg. Top. in rep. cap. per vestras, in 2. not. n. 12. de don. inter Vir & Vxor. Adden. & Guidopap. decif. 566. in verbo Miserales, in vers. deniq. Rebus. d. art. 3. glos. ult. vers. decimo, Afflic. dec. 257. nu. 1.
- 61 Decimotertio Cæci, Munlati membris, Leprosi, & Debilitati, l. unica, C. quando Imperat. cap. licet multum de rest. spoliat. & cap. licet multum ubi Glos. in verbo miseri, de Cens. c. 1. de Cler. egrot. vel debilit. Az. in sum. rub. C. quando Imperat. num. 6. Innoc. in cap. significantibus, nu. 1. & ibi Imol. n. 19. & Butr. n. 22. de offic. Deleg. Alex. conf. 125. In hac, n. 9. lib. 4. Rolan. conf. 76. n. 44. lib. 4. Rebus. d. art. 3. glos. ult. vers. undecimo, Theaur.
- decif. 177. nu. 1. Afflic. decif. 257. nu. 1.
- 62 Decimoquarto Carcerati, & Captivi, l. si quis ad declinandum, & l. si Captivi, C. de Episc. & Cleric. l. iudices, C. de Episc. aud. Innoc. in cap. significantibus, n. 1. Imol. n. 19. & Butr. n. 22. de offic. Deleg. Rebus. de Sent. provis. art. 3. glos. ult. vers. duodecimo, Theaur. decif. 177. nu. 1.
- 63 Decimoquinto Cruce signati, Imol. iud. cap. significantibus, n. 19. de offic. Deleg. nam isti sunt simul Advena, & Peregrini, Rebus. d. art. 3. glos. ult. vers. decimotertio.
- 64 Decimosexto ad Fidem nuper Conversi, Innoc. in cap. iudici, de iud. Rebus. d. art. 3. glos. ultima, vers. decimoquarto, cum alijs cumulatim per Novar. de elect. & var. for. sect. 2. q. 48. n. 1. & seq. ubi de communi, Quod procedit infra annum a die Conversionis, & Baptismi, ut per eundem Novar. d. q. 48. n. 4. & seqq.
- 65 Decimosextimo omnes diuturno morbo laborantes, scilicet fatigati, l. si quis ad declinandum, §. ubi autem, C. de Episc. & Cleric. l. unica, C. quando Imper. Az. in sum. rub. C. quando Imper. num. 6. Alex. conf. 12. v. 10 puncto, n. 16. vers. & iudicio meo lib. 4. Rolan. conf. 76. n. 44. lib. 2. Marches. de Commiss. avoc. caus. par. 2. §. 2. n. 164. fol. 324. Afflic. decif. 257. n. 1. etiam si sint divites, ut per Az. & Rolan. ubi supra, & per Adden. ad Guid. Pap. dec. 566. in verbo Miserales, vers. denique.
- 66 Sed hoc non procedit in eis, qui sua culpa tales sunt effecti, prout sunt Laborantes morbo Neapolitano, ut ait Rebus. de Sent. provis. art. 3. glos. ult. vers. litem dicebat quidam.
- 67 Decimooctavo Furiosi, & similes l. congruit, & l. Divus. ff. offic. Presid. l. Insans, ff. ad leg. Corn. de Sicar. l. iudices, & l. Liberi, C. de Episc. aud. Innoc. in cap. significantibus, n. 2. vers. & Furiosi, de offic. & potest. Deleg. Novar. in Prax. elec. for. sec. 2. q. 42. n. 1. & seq. nam ¶ Furiosus, Fatuus, & Mentecaptus, & similes æquiparantur pupillo infanti, §. sed quod diximus, Instit. de inutil. stip. cum alijs allegatis supra par. 1. c. 5. n. 91. Novar. in Prax. elec. for. d. sect. 2. q. 42. n. 3. & seqq.
- 68 Decimonono omnes alie Personæ, quarum Natura movetur ad miserendum, l. unica, C. quād. Imperat. Az. in sum. rub. C. quando Imper. n. 6. Alex. conf. 122. v. 10 puncto, num. 16. vers. & iudicio meo, lib. 4. Rolan. conf. 76. nu. 44. lib. 1. Adden. ad Guidopap. d. decif. 566. in verbo Miserales, vers. denique, cum alijs allegatis supra vers. ceterum Personæ, num. 44.
- 70 Licet enim Personæ supradictæ in specie inter miserales numerentur, nihilominus possunt etiam dici miserales alie personæ supra non enumeratæ, si in eis æqualis, vel major ratio mihi ter arg. l. illud, ff. ad leg. Aquil. Rebus. d. art. 3. glos. ult. vers. nem alie persona.
- 71 Verum, quæ sint istæ alie Personæ miserales non enim citatæ, nec declaratæ, arbitrio Iudicis reliquitur. Covar. pract. quest. c. 6. num. 3. in fin. vers. relinquendam, ubi de communi, Menoch. de arbit. iud. lib. 2. casu. 66. n. 1. ubi de receptissima DD. sententia restat, Rebus. alios cumulatim de Sent. provision. art. 3. glos. ult. divers. item alie personæ, latè Novar. qui plures congerit in Prax. elect. for. sect. 2. in præfat. n. 3. & seqq.
- 72 Sed hoc non procedit in Personis miserales, bus

- bus declaratis in *l. unica, C. quand. Imper.* prout sunt Pupilli, Viduae, & diuturno morbo fatigati, nam cum isti sint, ut supra miserabiles à lege declarati, non relinquunt arbitrio Iudicis alia eorum declaratio.
- 75 Idemque videtur dicendum in his, qui ex communi DD. opinione miserabiles declarantur, ac uti tales gaudere debere privilegio electionis Fori, nam à communi DD. opinione non est in iudicando recedendum ex latissime cumulatis per *Ant. Mar. Corat. de commun. opin. lib. 2. tit. 8. infest. 2. n. 2. & n. 16. & seqq.*
- Sed bene procedit Conclusio in Personis non declaratis, ut in eorum declaratione inter Iudicis arbitrium, Socin in *cap. extenore, col. 2. num. 4. de For. compet. Rebuff. d. art. 3. gloss. ult. vers. intellige verum.*
- 47 Ex quibus Primò inferitur, quod cum Pupilli sint miseratione digni, gaudent privilegio, ne trahi possint in iudicio extra proprium domicilium, sed bene alios extra domicilium ad Curiam Principis trahere valeant, text. expressus in *l. unica, C. quand. Imper. inter Pup. & Vid. Innoc. in cap. significantibus, n. 5. de offi. Deleg. Alex. cons. 122. num. 16. vers. & iudicio meo, lib. 4. Rolan. cons. 20. n. 1. lib. 2. Affl. d. dec. 25. n. 1.*
- 75 Etiam post litem contestatam *Natt. cons. 590. nu. 15. & 14. dec. 55. nu. 1.* ubi quod hoc procedit etiam in Viduis, & aliis miserabilibus personis gaudentibus privilegio *d. unica.*
- 76 Et etiam si Pupilli lite pendente sint effecti majores, *Theaur. dec. 177. nu. 4.*
- Sed Primò hoc non procedit in Pupillo existente in potestate Patris, nam in *l. unica, privilegio non gaudet, Gloss. in l. unica, in verbo, contra Pupillos, C. quand. Imper. Castr. in rubr. C. quand. Imper. n. 1. in fin. Franc. dec. 100. n. 17.*
- 78 Secundò non procedit in pupillo existente in potestate Avi. *Novar. in Prax. elect. For. sect. 2. q. 3. n. 7. ubi alios cumulat. Franc. dec. 671.*
- 79 Tertiò non procedit in Pupillo divite, sed tantum paupere, *Rolan. cons. 20. n. 8. & n. 12. & seqq. ubi de communi lib. 2.*
- 80 Sed quicquid dixerit *Rolan. ubi supra*, contrarium est verius, quod scilicet Pupillus gaudeat dicto privilegio *l. unica*, etiam si, sit dives, *Aco. in sum. rub. C. quand. Imper. nu. 6. Adde. ad Guid. Pap. dec. 566. in verb. Miserabiles, Rolan. cons. 76. n. 45. lib. 1. Natt. cons. 590. n. 3. & seqq. ubi plura cumulat Menoch. de arbitr. Iud. lib. 2. casu 66. n. 3. ubi alias congerit auctoritates, Covar. pract. quest. c. 6. n. 2. vers. obtinet hoc privilegium, Gratian. discept. c. 182. n. 2. & seqq. Franc. dec. 100. n. 19. Theaur. dec. 177. n. 3. Rot. post Zacch. de oblig. Camer. dec. 93. num. 1. ubi quod cum hoc supposito processit Signatura, proinde ab hac opinione uti veriori, & receptioni non est in Praxi recedendum, quam etiam uti magis communem, & veriorum passim observat, & amplectitur Signatura, teste *Marches. de Commiss. avoc. caus. par. 2. §. 2. num. 31. vers. quicquid, & circa fin. vers. sed non amplius fol. 304.**
- 81 Quartò non procedit, quando Pupillus huiusmodi privilegium amisit, ex quo iudicium fuit exceptum, & lis contestata cum ejus Patre postea defuncto, nam tunc Pupillus in dicto iudicio non potest uti dicto privilegio *l. unica, Castr. in l. Hares absens in princ. num. 3. & seq. & in l. si is, qui Romæ, num. 11. ff. de iud. Covar. pract. quest. c. 8. n. 2. & seqq. Gratian. discept. c. 182. nu. 26. & seqq. Tom. 1. Rot. post Zacch. de oblig. Camer. dec. 93. num. 21. Secus filis non sit excepta cum Defuncto Gratian. d. discept. 182. num. 27. cum aliis præallegatis.*
- 82 Quinto non procedit in Pupillo in forma Camere obligato, qui licet in partibus existat, & etiam si dicta obligatio sit facta extra Urbem, potest tamen conveniri coram A. C. privilegio *l. unica* non obstante, *Marches. de Commiss. avoc. caus. par. 2. §. 2. num. 94. & seqq. fol. 314. & seq. ubi quod hanc opinionem sequitur Signatura, Gratian. discept. 182. n. 6. vers. dixi, ubi de communi, & nu. 7. Rota post Zacch. de oblig. Camer. dec. 93. num. 26. & seqq.*
- 83 Et eo minus Pupillus, vel Persona miserabilis in forma Camere obligata poterit declinare Forum A. C. si coram eo ab alia persona miserabili conveniatur, *Gratian. qui plures cumulat d. discept. 182. n. 20. tom. 1.*
- 84 Siquidem A. C. est Iudex obligationis Cameralis privative quoad alios, ut expresse legitur in ejus facultatibus, *Paul. V. cons. 28. Eximia, §. Itaque tu, Rota post Zacch. de oblig. Camer. dec. 93. n. 5. cum aliis cumulatis supra, p. 1. c. 1. n. 36.*
- 85 Et cum dictæ facultates se extendant ad Communitates, & Universitates, de quibus in eis in individuo firmentio, debent quoque comprehendere Pupillos, Viduas, pauperes, & alias personas miserabiles in eisdem Universitatibus existentes, nam illæ æquiparantur pupillis, & per Administratores reguntur, *Gratian. d. discept. 182. nu. 19. Rot. post Zacch. de oblig. Camer. dec. 93. n. 19.*
- 86 Quæ procedunt etiam si non Pupillus, ipse, sed ejus Pater postea defunctus sit, & bona, & Hæredes suos obligaverit in forma Camere, nam tunc Persona defuncti consideratur, qui potuit Hæredes, ut supra obligare, & etiam donare bona Hæredis, & de illis disponere, non autem persona Pupilli, qui ob id privilegio *l. unica* uti non potest *Gratian. d. discept. 182. n. 25. Rota post Zacch. de oblig. Camer. d. dec. 93. n. 20. & seqq.*
- 87 Nec relevat, si dicatur, quod facultates A. C. sint datæ privative, ut supra, quoad Iudices Romanæ Curie, quo verò ad Iudices extra Curiam cumulative, ut diximus supra *par. 1. c. 1. n. 40.* quod non videtur à præfatis consideratum.
- 88 Nam hoc operatur, ut excepto iudicio in partibus A. C. non possit à Iudice de partibus causam in qua agitur de obligatione Camerali, reassumere, ut per *Burat. dec. 462. n. 1. non tamen autem quod si pupillus fuerit coram A. C. præventus vigore obligationis Cameralis, ipse possit virtute *l. unica, C. quand. Imper. Forum A. C. declinare Adversarium coram Iudice de partibus trahere ex præallegatis.**
- 90 Nec etiam relevat, quod Pupillos, & alias miserabiles personarum non possint privilegio *l. unica* renunciare, *Gloss. in d. l. unica, in verbo excedere, quam omnes sequuntur teste, Natt. consil. 590. num. 15. cum aliis late cumulatis per Marches. de Commiss. avoc. caus. par. 2. num. 96. fol. 311. & nu. 20. fol. 301. Gratian. discept. 182. n. 22.*

- n. 22. *Viv. dec.* 55. n. 2. *Theaur. dec.* 177. n. 5. *vers.* & *ist.* *Franc. dec.* 192. n. 7.
- 91 Nam licet persona miserabilis non possit d. privilegio renunciare, potest tamen illud auctoritate Legis amittere, prout evenit, quando Defunctus Heredes suos in forma Cameræ obligavit, sicut quando lis fuit cepta, & contestata cum Defuncto, *Gratian. d. discept.* 122. n. 6. & *seq.* & n. 21. & *seqq.* *Rot. post Zach. de oblig. Cam. dec.* 93. n. 20. & *seqq.*
- 92 Secundo infertur, quod cum omnis Vidua respectu privilegii fori sit miseratione digna, ut dixit *Natt. conf.* 590. n. 11. cum aliis supra allegatis, & ipsa gaudet d. privilegio text. est expressus in d. unica, C. quondam Imper. Bald. *conf.* 5. *Queritur*, lib. 1. *Rolan. conf.* 20. n. 1. lib. 2. *Affl. decif.* 257. num. 1.
- 93 Quod procedit etiam post litem contestatam *Natt. conf.* 590. num. 15. *Viv. dec.* 55. n. 1. & si ceptum sit iudicium coram Ordinario, contra regulam l. ubi ceptum, ff. de iud. *Theaur. dec.* 177. num. 6. ubi de receptiori testatur.
- 94 Etiam in secunda Instantia, *Marches. de Commis. avoc. caus. par. 2.* §. 2. n. 157. fol. 324. *Theaur. d.*
- 95 *dec.* 177. n. 8, ubi quod ita resolvit Senatus, Et etiam si Vidua pendente iudicio, seu lite nubere, *Franc. dec.* 25. n. 7. *Theaur. dec.* 177. n. 4.
- 96 Et denique Vidua gaudet d. privilegio l. unica etiam si ejus Maritus defunctus fuisset miraculose resuscitatus, veluti à Domino Lazarus etenim licet + Resuscitatus rumpit Testamentum uti Posthumus, illudque, ac legata, & omnia revocabilia revocet, ac sua bona recuperet *Glos. & Bart. in l. 4. ff. de Leg. Socin. lun. conf.* 162. n. 14. & *seq. lib. 2.* & alios quos cumulat & sequitur *Sebast. Medic. in tract. Mors omni.* solvit p. 1. n. 95. *versific.* & quemadmodum, & p. 3. nu. 127. *Clar. in §. Testamentum, q. 86. ubi de communi, Card. Tusc. lit. R. concl.* 305. recuperetque etiam Filios, ut resolvit *Garz. Girond. de priv. & exempt. explic. n. 1282.* quem refert *Barbos. in collectan. Decret. l. 4. tit. 21. c. 4.* hoc est in c. sup. illa, n. 3. de secun. nup.
- 98 Nihilominus, quia Mulier alligata est legi, quando tempore Vir ejus vivit, quod si obierit Vir ejus liberata est, & potest alteri nubere, *apost. ad Rom. c. 7. & ad Corint. 1. c. 7. c. inter illa, de Secund. nupt.* & ob id Matrimonium per mortem dissolvitur, utique miraculose Resuscitatus Uxorem non recuperat, nec Uxor Virum c. licet 32. q. 7. *Sebast. Medic. in tract. Mors omni.* fol. p. 2, *conclus.* 98. n. 273. *Rebuff. in tract. de pacif. possess. nu. 268.* *Garz. Girond. de priv. & exempt. explic.* n. 1282. & n. 1291. *Barbos. in d. c. inter illa, de Secund. nupt. Viv. dec.* 314. nu. 20. proinde Mulier remanet Vidua, & per consequens, si daretur calus, gauderet d. privilegio l. unica, C. quondam Imper.
- 99 Sic etiam Clericus resuscitatus non recuperat Beneficium, *Sebast. Medic. in tract. Mors omni.* solvit par. 2. *conclus.* 98. n. 273. *Rebuff. in d. tract. de pacif. possess. n. 268.* Nec + Monachus resuscitatus tenetur redire ad Monasterium, *Girond. in d. tract. de priv. & exempt. explic. num. 1283.*
- 100 Nec est etiam sic Resuscitatus iterum doctotandus *Ang. in l. nam, & Demosthenes. n. 3. ff. de Leg. Medic. in d. tract. Mors omni.* solvit p. 2. *concl.* 98.
- n. 274. nec iterum baptizandus. *Marsil. in l. fin. ff. 35. ff. de quast. cum aliis, quos refert, & sequitur Medic. in tract. Mors omni.* fol. par. 2. *concl.* 98. n. 274 & *seq.* ubi de hoc reddit rationem.
- 101 Verum conclusio, quod Vidua gaudet privilegio l. unica, C. quondam Imper.
- Primo non procedit in Vidua divite, sed bene in paupere, *Rolan. conf.* 20. num. 12. & *seqq.* ubi de communi, lib. 2.
- 102 Sed contrarium est de Jure verius, cum etiam si illa dives miserabilis existat *Rolan. d. conf.* 20. n. 9. & *seqq.* lib. 2. *Natt. conf.* 590. n. 1. n. 3. & n. 7. lib. 3. ubi quod similes Personæ optimi solent, ut experientia rerum magistra docet, *Menoch. de arbit. iud. casu* 66. n. 3. & *seq. lib. 2. Franc. dec.* 100. n. 19. ubi quod ita indistincte iudicat Sacrum Concilium, *Theaur. dec.* 177. num. 3. ubi quod ita Senatus *Marches. de Commis. avoc. caus. p. 2.* §. 2. num. 31. *vers.* sed quicquid, & inferius eodem n. 31. *vers.* sed non amplius, ubi de magis communi, & passim Signatura observata opinione testatur, fol. 304.
- 103 Secundo non procedit in vidua in honesta, hæc enim d. privilegio non gaudet, *Rolan. d. conf.* 20. n. 6. & *seq. lib. 2. Covar. pract. quast. c. 7. nu. 1.* *Marches. plures cumulat, de Commis. avoc. caus. p. 2.* §. 2. n. 37. *vers.* nam illi fol. 306. & n. 56. fol. 308.
- 104 Tertio non procedit in vidua, quæ virum occidit, cum talis sua culpa sit effecta, *Covar. pract. q. c. 6. n. 3. vers. quid si Vidua, Marches. de Commis. avoc. caus. par. 2.* §. n. 53. fol. 308.
- 105 Tertio infertur, quod cum Mulier viro destituta, seu habens Virum inutilem, Vidua dicatur, nec non etiam Innupta, Patre destituta, seu habens Patrem similiter exulem, condemnatum ad perpetuos Carceres, vel Triremes, captumve ab Hostibus, vel alias diuturno morbo laborantem, vel alias inutilem, sint personæ pariter miserabiles, eodem privilegio l. unica ad instar Viduarum gaudere debent c. 2. §. sed neque istud, & ibi *Glos. in verbo inutilem, de transl. Epis. Glos. in l. fin. in verbo orbuitates, & ibi etiam Bald. C. ad leg. Fav. de Plagiar. Felyn. in c. significantibus, n. 8. de offic. Deleg. Covar. in pract. quast. c. 7. n. 2. vers. est in hoc, Novar. in Prax. elect. Fori scilicet 2. q. 7. n. 2. & *seqq.* ubi plurimos cumulat, *Gail. observ. 1. n. 44. & seq.* ubi alios allegat, *Marches. de Commis. avoc. caus. p. 2.* §. 2. num. 11. & *seq. fol.* 300. & n. 36. ubi alios cumulat fol. 306. *Franc. dec.* 100. n. 28. *Novar. dec.* 14. n. 18.*
- 106 Quarto infertur, quod Virgo in celibatu vitam ducens animo in eo permanendi, quæ etiam Viduam in lata significatione dici potest, persona miserabilis reputari, & privilegio l. unica gaudere debet, *Glos. in l. malum §. Viduam in verbo Vidua, ff. de Verbor. signif. l. unica ubi Bart. n. 5. & Fulgos. qui de communi testatur, C. quondam Imper. Covar. pract. quast. c. 7. n. 2. ubi de communi testatur, licet ipse defendat contrarium, Marches. de Commis. avoc. caus. par. 2. §. 2. n. 39. & *vers.* Tertia limita fol. 306. & *seq. & num.* 141. ubi de communi fol. 322. *Franc. dec.* 100. num. 1. & *seqq.* *Viv. dec.* 55. n. 3.*
- 107 Quinto infertur, ut etiam Virgo in Capillo gaudebat privilegio l. unica C. quondam Imper. *Andr. de Isern. in Constit. Regni, Statutum. n. 10. vers. quid*

- quid si Vidua, vel Virgo, & ibi etiam Afflict. q. 8. n. 29. de offic. Magist. Iustitiar. cum alijs cumulatis per Marches. de Commiss. avoc. caus. par. 2. §. 2. n. 39. ubi de communi, fol. 306. & seq. & cum alijs, quos allegat, & sequitur Novar. de elect. for. sect. 2. q. 13. n. 1. & seq. ubi de communi, Franc. dec. 100. n. 1. & seq. ubi quod ita sepe fuit in Sacro Concilio iudicatum, Virum d. dec. 55. n. 3. idq. locum + habet etiam in Virgine stuprata agente pro Stupro contra Stuprantem, Franc. dec. 599. numero 2. par. 4.
- 109 Quod eo magis procedit in Virgine nobili secundum conditionem suam nubere non valente, Dec. in cap. ceterum, n. 74. de iud. Rebuff. in tract. de Sent. provis. art. 3. glo. ult. vers. quarto puella, Marches. de Commiss. avoc. caus. d. §. 2. nu. 38. fol. 302. & nu. 39. vers. tamen limita, fol. 307. cum hac dicatur Persona miserabilis ex allegatis supra, vers. Quinto Puella n. 33.
- 110 Et in Virgine honesta, & gravis ætatis, Covar. pract. quest. 6. 7. n. 2. vers. ceterum, Gaill. observ. 1. n. 42. ubi cum pulchra limitatione, quos sequitur Marches. de commiss. avoc. caus. d. par. 2. §. 2. n. 39. vers. secundo limita, fol. 306. Etiam si Vidua, vel Virgo fuerit desponsata per verba de futuro, nam Sponsalia non sunt Matrimonium, c. nos frater, 30. q. 5. & tunc nec Sponsa dicitur Vxor, nec Sponsus dicitur Maritus, tex. in l. prima. §. & est questio. ff. pro dot. And. de Ifern. in d. Conf. Statuimus, n. 10. & ibi Afflict. n. 30. de offic. Magist. Iustit. Menoch. de arbitr. casu. 66. cum alij allegati per Marches. de Commiss. avoc. caus. d. §. 2. n. 41. vers. quarto amplia, fol. 307. & alij, quos cumulat, & sequitur Novar. de elect. for. sect. 2. q. 13. n. 15. Masfrill. dec. 127. n. 10.
- 112 Quod tamen non habet locum in Desponsata per verba de presenti, quia illa verè est Vxor, licet non sit cognita, vel traducta, adeo quod hoc casu sit cognita, vel traducta, adeo sicut inter Virum, & Vxorem. Ifern. in d. Conf. Statuimus, n. 10. & seq. & ibi Afflict. d. q. 8. n. 31. Novar. d. q. 13. n. 4. & seq.
- 113 Prout nec etiam habet locum in Virgine nobili valde divite, & plures Consanguineos, ac Fautores habente, Marches. d. par. 2. §. 2. n. 41. vers. limita premissa, fol. 37.
- 114 Nec in ea, quæ est in potestate Patris, vel Avi, Novar. in Prax. elect. for. sect. 2. q. 13. n. 3. vers. verum, & n. 4.
- 115 Sexto infertur, quod cum Pauperes sint personæ miseratione dignæ, ut diximus supra, vers. Sexto Pauperes, n. 54. ipsi quoque privilegio leg. unica sine dubio gaudere debent, Covar. pract. quest. 6. n. 3. Marches. de commiss. avoc. caus. p. 2. paragr. 2. n. 11. & seq. fol. 300. & seq. & n. 52. fol. 308. Thesaur. dec. 177. num. 1. Crescent. dec. 16. de privil.
- 116 Sed hoc non procedit in Paupere sua culpa effecto, prout ludo, gula, vel ob crimen, Covar. d. c. 6. n. 3. vers. sed si quis, Menoch. de arbitr. iud. casu 182. n. 51. lib. 2. Rebuff. de Sentent. provis. art. 3. glo. ult. vers. item dicebat, Marches. de Commiss. avoc. caus. d. paragr. 2. n. 52. vers. c. quod si pauperes, fol. 308. Buratt. dec. 320.
- 117 Septimo infertur, ut eo magis d. privilegio leg. unica de iure gaudere debeant Hospitalia

- legitimè erecta, si enim hoc privilegium datur ut supra, Pauperibus, & miserabilibus, qui in Hospitalibus in eorum necessitatibus, & infirmitatibus alijs, curari, & creari solent, ergo multo magis ipsis Hospitalibus tribuendum, arg. Auth. multo magis, C. de sacrosan. Eccles. Covar. pract. quest. 6. 7. nu. Marches. de commiss. avoc. caus. d. par. 2. §. 2. n. 6. & seq. fol. 300. Rot. dec. 262. n. 1. & seq. par. 4. divers.
- 118 Octavo infertur, quod cum Studentes gaudeant omnibus privilegijs miserabilibus Personis concessis, etiam hoc leg. unica privilegio de iure gaudere debent arg. Auth. habita C. ne Fri. pro Pat. latè Novar. qui alios cumulat in Prax. elect. for. sec. 2. q. 15. n. 1. & seq. Viu. dec. 55. n. 5.
- 119 Nonò infertur, quod cum Ecclesia gaudet privilegijs Miserabilium personarum, etiam ipsa de iure debet gaudere leg. unica privilegio, And. de Ifern. in Conf. Statuimus, n. 3. de offic. Magist. Iustit. Covar. pract. quest. 6. 7. n. 3. Capyc. dec. 160. n. 1. Afflict. dec. 257. n. 2.
- 120 Quod sine difficultate procedit, quando contra Ecclesiam adeest violentia, rapina, vel fraus, etenim istis casibus Ecclesia habet electionem fori, cap. cum sit generale de For. compet. tradit Afflict. in Conf. Regn. Statuimus, n. 17. de offic. Magist. Iustitiar. Alex. cons. 103. num. 9. in fin. ubi de communi, lib. 5. Covar. pract. quest. 6. 7. n. 3. ubi de communi, Afflict. dec. 357. n. 2.
- 121 Et in Ecclesia paupere, quæ attenta paupertate sine dubio debet gaudere privilegio Pauperum, & sic d. l. unica, Covar. pract. quest. 6. 7. n. 4. vers. Tertius erit Marches. de Commiss. avoc. caus. p. 2. §. 2. n. 6. & seq. fol. 300.
- 122 At in Regno Castellæ hoc privilegio L unica gaudet Ecclesia, si vè illa sit Monasterium ex quatuor ordinibus Mendicantium, videlicet Sancti Francisci, Sancti Augustini, Sancti Domini, & Sanctæ Mariæ de Monte Carmelo, si vè cuiusvis ordinis Monialium, etiam si Ecclesiæ istæ sint divites, quod quidem privilegium habet Ecclesia, tam ex antiquo usu Forensi, quam ex Constitutione Regia, prohibente Officialibus ab illis exigere laboris Salariu, ex quo videntur ob id dictæ Ecclesiæ similes Pauperibus censeri, & deniq. ex Praxi diutius observata idem privilegium qualibet Ecclesia, licet dives habet ex usu Forensi, cuius rei ratio est, quia bona Ecclesiæ sub Tutorem, & Administratum arbitrio sunt, sicut bona Pupillorum, unde Pupillis similis censentur, & illis æquiparantur à iure communi, cap. 1. de in Integr. restit. latè Covar. pract. quest. 6. 7. n. 3. Marches. de commiss. avoc. caus. par. 2. §. 1. n. 146. vers. immo cum Ecclesiæ, fol. 322. Novar. in Prax. elect. for. sect. 2. q. 49. n. 3. & seq.
- 123 Et ob id absolute videtur dicendum, stante d. æquiparatione, Ecclesiam de iure comprehendit sub d. l. unica, C. quando Imperat. arg. eorum quæ superius diximus verb. & cum dicta facultates, n. 85. & sic Ecclesiæ competere d. l. unica, privilegium, sicuti in Sacro Concilio decilum fuisse testatur And. de Ifern. d. Conf. Regn. Statuimus n. 3. latè Novar. alios cumulans in Prax. elect. for. sect. 2. q. 49. n. 1. & seq. per tot. ubi de communi, & passim in Praxi servata opinione testatur, Capyc. dec. 150. Afflict. dec. 257. nu. 2. & seq.

124 Et licet d.l. unica Ecclesias ligare aut capere non possit, cum sit Imperialis, nihilominus illam etiam in foro Ecclesiastico locum habere, dicendum est, prout quotidie Praxis hoc privilegium admittit, e ratione quia cum Jus Canonicum illam non corrigat, quinimodo illi potius assistat cap. 1. ubi Glof. in verbo, plus tamen, de hoc privilegio mentionem facit, dist. 87. censetur illud approbasse, ac proinde etiam in causis ad forum Ecclesiasticum, & Ecclesiasticas personas cum alijs prefatis Privilegiatis concurrentes, spectantibus, procedere non ambigimus, juxta opinionem, quam sequitur Signatura, de qua testatur Marches. de Commiss. avoc. caus. d. par. 2. §. 1. n. 146. fol. 122. & seq.

125 Decimo infertur, quod etiam Cæci, Leprosi, Mutuli membris, Senes, Decepti, Pauperes continuo morbo laborantes, & Debiles, tam mentis, quam corporis, ac omnes aliae Personae miserales, quarum Natura movetur ad miserendum, de quibus supra vers. ceterum persona miserales, & seq. n. 44. & 99. gaudeat privilegio legis unice, azo. in sum. Rub. C. quand. Imper. Rolan. conf. 20 n. 1. lib. 2. Imol. in c. significantibus n. 18. & seq. de offic. Deleg. conf. 590. n. 8. Marches. de Commiss. avoc. caus. p. 2. §. 2. n. 13. fol. 300. & n. 49. & seq. fol. 308. Afflic. dec. 257. n. 1. Thef. decif. 177. n. 1. Viv. decif. 55. n. 1. & n. 4.

126 Possuntque fori declinatoriam opponere, etiam post liis contestationem, Viv. d. decif. 55. num. 1.

127 Et eorum causae debent signanter cognosci per suprema Tribunalia repræsentantia Principem Rolan. conf. 75. n. 34. & seq. lib. 1.

128 Trahuntque hujusmodi Personae ad forum Principes, sed non trahuntur d. l. C. quand. Imper. Innoc. m. c. significantibus, n. 5 de offic. Deleg. & ob id, si volunt illum declinare, utique possunt, quia tunc demum Princeps est illarum Judex, si eis placuerit alias secus, Afflic. in dicta Const. Regn. Statuimus, n. 34. & seq. vers. undecimo queritur, de offic. Magistr. iustit.

129 Sed Conclusio quod Miserales personae habeant fori electionem, ut supra.

Primò non procedit in Miseraibili sua culpa, effectio, nam ob delictum effectus Cæcus, vel Debilitatus, vel alias propria culpa miserales non gaudet dicto privilegio, Afflic. in d. Constit. Regn. Statuimus, n. 28. de offic. Magistr. cum alijs allegatis supra n. 66. n. 194. & vers. sed hoc non procedit in Pauperes n. 116.

130 Secundo non procedit in causis, quæ debent cognosci ab aliquo, qui est Judex privative, quoad alios, Afflic. in d. Const. Statuimus, q. 10. n. 33. & decif. 257. n. 3. & ibi Versill. nu. 4. cum alijs allegatis supra vers. Quinto non procedit in Pupillo in forma Camera obligato, nu. 82. & seq.

131 Tertio non procedit, nisi ad effectum trahendi Adversarium coram Principe, vel alio Adversarii Judice competente, Afflic. d. decif. 257. n. 2. & seq.

132 Quarto non procedit inter æquæ Privilegiatos, Tunc enim cum Privilegiatus contra Privilegiatum non utatur privilegio, conquisantur privilegia, Actor sequitur forum Rei, l. verum, §. item qua rivus, ff. de Minor. l. sed & Milites in

prin. ff. de excus. tut. §. sed & hoc in Auth. de Sanctiss. Epif. Bart. in l. fin. ff. ex quibus caus. maior. Marches. de Commiss. avoc. caus. par. 2. n. 79. fol. 312 Covar. pract. quest. c. 7. n. 4. Versil. ad Afflic. decif. 56. Franc. decif. 188. n. 2. Thef. decif. 177. nu. 9. vers. limitatur tamen, Rot. dec. 157. nu. 1. par. 1. divers. & decif. 193. n. 25. par. 7. recent.

133 Quod procedit etiam in Foro Ecclesiastico inter Ecclesiam, & aliam personam, ut supra æquæ privilegiatam, secundum opinionem, quam sequitur Signatura, Marches. de Commiss. avoc. caus. d. §. 2. n. 146. vers. Immo cum Ecclesia, fol. 322. & seq.

134 Primò tamen hæc quarta fallentia non habet locum, quando Unus est magis privilegiatus, quam alter, nam magis privilegiatus trahit minus privilegiatum, & non trahitur, l. contra Pupillum, §. si qui ad maius, ff. de re iud. Lambertin. de lute par. lib. 1. p. 1. q. 9. art. n. 44. Afflic. in d. Const. Statuimus, c. 12. n. 35. de offic. Magistr. iustit. & decif. 56. ubi Versil. n. 1. & seq.

135 Secundo regula quod privilegiatus contra Privilegiatum non utitur privilegio, non habet locum quando major ratio privilegij viget in uno, quam in alio, Rot. decif. 557. num. 4. par. 1. divers.

136 Tertiò non habet locum d. regula, quando uti volens privilegio agit de damno vitando, l. verum, §. fin. & l. si apud, ff. de minor. Rot. decif. 557. num. 2. par. 1. divers. & decif. 190. n. 29. p. 6. recent. nisi etiam alius, contra quam eo uti vult, ageret ipse quoque de damno vitando, Alex. conf. 55. n. 18. lib. 5.

137 Quarto fallit contra eum, in quo cessat causa privilegij, cap. Abbate, de verb. signif. Glof. in cap. ita ita nos, in verbo cessaverint, 25. q. 2. Abb. in cap. auditu, n. 8. de rest. in integr.

138 Quinto fallit contra eum, qui non est privilegiatus in illa causa, Rota decif. 557. nu. 3. par. 1. divers.

Proinde inferri potest, quod cum Ecclesia, vel Pia causa sit passivè tantum, non autem activè privilegiata in detractione Falcidiae, etenim jus detrahendi Falcidiam etiam Ecclesiae, vel Pie cause Instituta competit de jure communi, non ex privilegio, non potest Ecclesia instituta detrahere Falcidiam contra Piam causam, vel Ecclesiam legatariam, quæ est in hoc privilegiata, nè detractionem hujusmodi patiatur, Magon. dec. Flor. 130. n. 10.

139 Sextò denique regula, quod Privilegiatus contra Privilegiatum non utitur privilegio, generaliter limitatur, ut non habeat locum, quando alteri ex Privilegiatis assistit Jus commune, nam tunc senotus privilegijs, is præfertur, cui Jus commune assistit, Covar. pract. quest. c. 7. n. 4. vers. sexto idem probatur, Rota d. dec. 557. n. 2. par. 1. divers.

140 Quintò conclusio, quod miserales Personae habeant electionem fori, non procedit, quando in concessione Jurisdictionis fuit d. privilegio l. unica derogatum, illi etenim potest derogari sed non sufficit derogatio per clausulas generales, Grammat. decif. 20. num. 4. Crescen. dec. 16. de privil. Franc. decif. 192. n. 4. & seq. ubi de veriori, & communi testatur, Thef. decif. 177. n. 2. Sed requi-

requiritur derogatio specialis cum clausula, non obstante quod sint Viduæ, vel Pupilli, Nepot. inter conf. Alber. Brun. conf. 12. ubi de magis communi, quem refert & sequitur Grammat. decis. 10. n. 7. vel cum clausula non obstante, quod sint miserales personæ, Franc. dec. 187. n. 1. & seq. vel cum clausula non obstantibus privilegiis, etiã in corpore Juris clausis, Marches. de commiss. avoc. caus. p. 2. §. 2. n. 19. fol. 301.

141 Nec potest privilegio l. unica derogari, nisi per Signaturam Sanctissimæ, etenim Signatura Justitiæ, & Inferiores manus apponere non valent, dum agitur de Legum, Statutorum, & Privilegiorum derogatione, cap. causam de rescrip. Marches. de commiss. avoc. caus. d. §. 2. n. 18. fol. 301.

142 Non solum autem Personæ miserales, ex privilegio l. unica C. quondam Imper. non possunt trahi ad iudicium extra proprium domicilium in prima, sed nec etiam in secunda, & alia ulteriori Instantia, Tum quia tamen rub. C. quondam Imperat. inter Pupilli. & Vid. & ne exhibeant, quam tex. d. l. unica, ibid. nostrorum iudicium compellantur loquuntur per verba, universalis negativa, & ob id capit tam primam, quam secundam, & ulteriorem instantiam, Rolan. conf. 45. n. 12. lib. 2. Tum etiam quia d. l. unica, ubi supra, loquitur per verba numeri pluralis, unde comprehendit etiam Iudices appellationum, & sic non solum primum, sed etiam ultiores, Gabr. de Leg. consil. 2. n. 46. faciunt tradita per Tirag. in l. Boves, §. hoc sermone, lim. 8. ff. de verb. signif. præsertim cum vigeat semper eadem ratio, tam in prima, quam in secunda, & ulteriori Instantia, latè Marches. de commiss. avoc. caus. d. p. 2. §. 2. n. 68. vers. amplia vigesimo secundo fol. 310.

143 Sed an Viduæ, & aliæ miserales Personæ possint alios trahere extra proprium domicilium ad citram Principis, etiam in secunda, & ulteriori instantia, fuit quoad secundam Instantiam affirmativè decissum in Senatu Pedemontano apud Theaur. decis. 177. num. 8. qui licet de tertia & ulteriori instantia, idem non affirmet nihilominus nec etiam id negat, ut opinatus videtur fuisse Marches. d. §. 2. n. 111. fol. 318. Et tamen cum semper ad favorem Viduæ, & miserabilium Personarum privilegio l. unica gaudentium militet eadem ratio, quæ in prima etiam, in secunda, & tertia, & ulteriori instantia, non mirum si Praxis, rerum magistra, in Tribunali A. C. huiusmodi Personas in qualibet instantia dicto privilegio gaudere debere, declaraverit, & ita passim observet.

145 Ceterum si Persona, quæ privilegio l. unica gaudet, habeat causam cum aliis communem, utique etiam litis Confortibus hoc privilegium confert, l. si communem, in princ. ff. quemadm. serv. amitt. l. si u qui duos, ubi Bart. n. 1. & seq. ff. de lib. leg. Nat. conf. 590. nu. 16. Covar. pract. q. c. 7. n. 4. vers. solet in fin. Marches. de Commiss. avoc. caus. p. 2. §. 2. n. 42. fol. 307. Theaur. decis. 177. n. 4. vers. amplia tertio.

146 Hinc videmus, quod laicus, habens causam communem cum Clerico, gaudet etiam ipse ex persona Clerici confortis privilegio Fori Ecclesiastici, l. precipimus, §. eo observando, ubi Bart.

C. de appell. Bart. & alij in d. l. si communem, ff. quemadm. serv. amitt. & in l. i. C. si in communem ead. caus. c. 2. ubi Socc. n. 18. de for. comp. Dec. in l. si Emancipati, n. 5. & ibi etiam las. n. 13. C. de Collat. Felyn. in c. 1. n. 9. vers. sunt autem prædicta, de prescrip. Socc. conf. 12. Quoniam, n. 17. lib. 1. Rom. conf. 195. In casu n. 5. & ibi Mandos. in verbo individuum, Nat. conf. 590. n. 18. Staphil. de lit. iust. versic. dicendum est modo fol. 158.

147 Sed hæc primò non procedunt, quando causa est dividua, nam tunc quilibet coram suo Iudice convenitur, secus si sit individua, Dec. in l. si Emancipati n. 5. C. de coll. at. Socc. d. conf. 12. nu. 17. lib. 1. Abb. in sua q. 6. Gandolphus, n. 11. vers. cum ergo concurrant, & conf. 33. n. 8. lib. 2. Alex. consil. 122. n. 17. & ibi Apost. in verbo uterque, lib. 4. Roman. d. conf. 195. n. 5. & ibi Mandos. in verbo Individuum, cum aliis supra allegatis & in terminis l. unica, C. quondam Imperat. tradit Covar. pract. q. c. 7. n. 4. in fin. vers. solet, Marches. de com. avoc. caus. d. p. 2. §. 2. n. 43. fol. 307.

148 Dicitur autem causa individua, quando agitur de unica re, unica actione, l. in hoc iudicio, ff. fam. l. c. i. Castr. in l. certa ratione, C. quan. prov. non est necess. latè Card. Tusc. lit. I. concl. 102. per tot. & signanter, n. 25.

149 Secundo non procedit, quando Pupillus, vel Persona miserales, vel Clericus veniet ad causam uti defensor necessarius, quia tunc non potest trahere causam coram suo Iudice, sed tenetur defendere in ea Curia, in qua agitur causa contra tertium possessorem, l. venditor, ubi Bart. in princ. & Castr. n. 1. & seq. ff. de iud. Bald. consil. 126. Vxor. num. 2. lib. 2. Marches. de commiss. avoc. caus. par. 2. par. 2. num. 43. vers. limita, ut secunda fol. 307.

150 Denique non omnino, quod Viduæ, Pupilli, Orphani, & aliæ Personæ miserales existunt sub protectione Ecclesiæ, & sunt fori Ecclesiastici, cap. super quibusdam, de verb. signif. c. licet multum de Conf. c. 1. & c. 2. dist. 87.

151 Sed in hac re distinguendum est, hanc aut dictæ Personæ sunt pauperes, & tunc subsunt Foro Ecclesiastico, d. cap. licet multum, de Conf. Innoc. in c. significantibus, n. 1. & ibi Imol. n. 19. de offic. deleg. Nat. conf. 590. n. 11. Rol. consil. 22. num. 16. lib. 2.

152 Aut sunt divites, & tunc aut sunt oppressæ, seu spoliatæ, & sunt sub foro Ecclesiastico, adeo quod possunt agere in d. foro etiam contra Laicum, & super re temporali c. ex parte de foro comp. Socin. in cap. licet ex suscepto, col. 3. n. 9. de foro comp. Rol. conf. 20. n. 16. lib. 2. Covar. pract. quæst. c. 6. n. 1. vers. Imo, & in hoc, ubi de receptissima DD. opinione testatur.

153 Hæc tamen communis opinio non procedit in Regnis Francorum, & Hispanorum, ex quo ibi in Praxi non est usu recepta, nisi data negligentia Iudicis secularis in exhibendo huiusmodi Personis Justitiæ complemento, & ob id etiam aliam opinionem contra communem tueri conatur Covar. pract. quæst. d. c. 6. n. 1. vers. Imo, & in hoc.

154 Aut dictæ Personæ miserales non sunt pauperes nec oppressæ, & tunc demum subsunt Foro Ecclesiastico, si Iudex Sæcularis illi non exhibet

- bet Iustitiae complementum. cap. extenore, de fi-
re compet. Innoc. in cap. significantibus, nu. 1. & ibi
Imol. nu. 19. & Butr. n. 22. de offic. Deleg. Rol. d. conf.
20. n. 16. & seq. lib. 2. Covar. praef. q. d. c. 6. n. 1. versic.
his, & illud, ubi testatur, omnes ita tenere in d. c.
extenore de foro compet.
- 154 In reliquis poterit in facti contingentia ediri
Jo. Mur. Novar. l. c. Lucanus, qui uberrimum tracta-
tum in duas partes divisum de elect. & var. Fori
compilavit, & de praemissis, & aliis in hac materia
copiose diservit, & pertractavit.
- B Imperatores Valentianus, Theodosius, & Ar-
156 cadus Augusti concesserunt aliis Privilegium
Curialibus Urbis Romae, ne quis possit eos, nisi
in Curia coram eorum Iudice convenire, quod
quidem Privilegium, ac Leges eorumdem Curia-
lium favorem editas, Imperatores, Arcadius, Honor-
rius & Theodosius libentissime confirmarunt, ac
deinde Imperator Justinianus, praedicta appro-
bando, in corpore Juris clausit, l. 1. & l. 2. c. de Cu-
rial. Urb. Rom. lib. 11.
- 157 Hinc Summus Pontifex Eugenius IV. volens
antiquum Curialium privilegium ampliare, sub
Anno Domini 1432. pontificatus sui ann. secun-
do, Constitutionem edidit, quae deinde ab eius
nomine, Eugeniana nuncupata fuit, qua statuit
Officiales Apostolicae Sedis, ut ejus obsequiis
promptiores redderentur, extra Romanam Curiam
litibus vexari non posse, eodemque privilegio
venientes ad Romanam Curiam pro suis, & eo-
rum causis, & negotiis, ac litibus, & negotiis du-
rantibus, ac reddentes ab ea gaudere debere con-
suetis, prout latius in d. Const. quae incipit Divina
& est Eugen. IV. const. 4. impress. in nov. Bullar. tom.
1. fol. 272.
- 158 Officialium autem praedictorum appellatione
in Constitutione Eugeniana, Primò continentur
etiam Cardinales S. R. E. uti Officialia primarii
Sedis Apostolicae, & Collaterales Papae, cap. fun-
damenta §. de elect. in 6. Oldr. conf. 48. n. 2.
cum aliis adductis per Marches. de Comm. super
Eugen. p. 2. §. in eo n. 37. fol. 461.
- 159 Secundo Officialium hujusmodi appellatione
in d. Constitutione Eugeniana, ex praescripto, &
inveterato Romanae Curiae stylo comprehendun-
tur omnes Curiales Urbis, etiam si Officialia non
sint, Manos. super reg. Cancell. 3. n. 3. Cherub. in
Compend. d. const. 4. Eugen. 4. schol. 1. fol. 55. Mar-
ches. de Commiss. sup. Eugen. §. 1. num. 31. fol. 460.
Rot. dec. 146 n. 2. lib. 2. p. 3. divers. Bar. dec. 220.
num. 3.
- 160 Hinc Summus Pontifex concessit Aud. C. fa-
cultatem in vim constitutionis Eugenianae in fa-
vorem Curialium emanatae, inhibendi, ut expre-
se legitur in dictis facultatibus, Greg. XIV. in eius
Constit. ad genus §. 18. impress. post Salust. Tib. in
prax. lib. 4. Paul. V. const. 28. Eximiae §. necnon
etiam in vim Constitutionis, & const. 71. Universi a-
gri, sub titulo de Audir. Camera, §. Preterea Au-
ditor.
- 161 Sub appellatione autem Curialium Primò ve-
niunt Familiares Cardinalium, Oldr. conf. 211. n. 5.
& seq. cum aliis allegatis supra, hac eadem par. 3. c. 1.
sub lit. C. vers. sub appellatione, n. 56.
- 162 Ad quam quidem familiaritatem acquiren-
dam requiritur mens, & dens, Rota in Salaman-
tina Beneficiorum, 9. Jun. 1599. coram bo. me. Penia,
impress. apud Marches. de commiss. super Eugen. par. 6.
§. 1. decis. 2. n. 1. fol. 464.
- 163 Secundo sub appellatione Curialium veniunt
omnes sequentes Romanam Curiam, Oldr. conf.
215. n. 5. necnon + ubique locorum sequentes
ipsum Romanum Pontificem, nam ubi Papa, ibi
Roma, ubi Papa, ibi Curia, cap. ubi periculum. §.
hoc sacro de elect. in 9. clem. 2. §. sanè, ubi Glos. in
verbo residere, de Magist. cum aliis allegatis supra
d. par. 3. c. 1. lit. C. vers. est igitur n. 63. licet extra Ro-
manam Urbem Papa moretur, cap. illud, & cas.
multi 40. distin. Marches. de Commiss. super Eugen.
par. 2. §. 1. n. 7. & seq. fol. 455.
- 165 Et gaudem Officialia, seu Curiales praefati
privilegio Eugenianae, sive sint Romanae Curiae
Advocati, ut per Bar. d. decis. 220. n. 3. sive sint e-
jisdem Romanae Curiae Procuratores, ut per Mar-
ches. de Commiss. super Eugen. par. 2. §. 1. n. 1. fol. 460.
sive alii Curiales, Rota decis. 9. n. 22. par. 5. recent.
sive alii Romanam Curiam sequentes in d. Con-
stitutione comprehensis, ut passim dictam Con-
stitutionem Eugenianam declarando, observavit,
& observat Praxis, & Curia juxta l. si interpreta-
tione ff. de Leg.
- 166 Et ob id dictam Constitutionem Eugenia-
nam in favorem Curialium emanatam appellat
expresse, & declarat Paul. V. in d. const. 28. Eximiae,
§. necnon etiam, & Constit. 71. Universi agri, §. pra-
terea Auditor.
- 167 Ad hoc autem, aut Curialitas hujusmodi ac-
quiratur, requiritur animus, & factum qualifica-
tum per aliquod exercitium, quod scilicet quis
Pontifici, Cardinalibus, vel Officialibus Curiae
inserviat, vel alias occasione Curiae in Urbe com-
moratus fuerit, Rota decis. 616. n. 2. par. 4. divers.
& decis. 9. n. 5. & seq. par. 5. recent. ad + illius ta-
men amissionem sufficit animus, quod illi pendet
Mantic. decis. 313. & decis. 323. Rot. dec. 9. n. 7. par.
5. recent.
- 169 Et quamvis Curiales pro majori parte non
sunt graduati, Verall. decis. 33. n. 2. par. 3. illis + ta-
men, ultra praefatum conceduntur alia privilegia,
de quibus Gonzal. ad reg. 8. glos. 4. n. 147. cum plu-
ribus segg. Rot. d. decis. 9. n. 12. par. 5. recent.
- 171 Curialis vero Eugenianae privilegio gaudens,
viri dignior confert, dictum privilegium etiam a-
liis litis Confortibus, illos ad se, suumque Tribu-
nal trahit, Bart. in l. solent n. 14. ff. de alim. et bar.
legat. Marches. de Commiss. super Eugen. par. 2. §. 1.
n. 31. & segg. fol. 400. ubi quod ita resolvit Signa-
tura.
- 172 Nam magis dignum trahit minus dignum, &
signanter in individuis, l. cum qui ades. ff. de usu. ap.
l. si alieni, ff. de solut. l. qua Religiosus, ff. de rei vin-
dic. c. non estimentur, 13. q. 2. Glos. in c. quod in du-
bii, de consec. Eccles. vel Altar. Bald. & alii in l. si
communem, ff. quemadmodum serv. amitt. Bart. in l. 1. n.
5. & seq. C. si in communi eademque caus. luf. in l.
Imperium. n. 3. vers. nota. ex isto textu ff. de iur. omni.
lud. & in l. si Emancipati. n. 5. & segg. & ibi Dec. n.
5. C. de collut. Alex. cons. 82. In causa n. 7. in fin.
& ibi App. in verbo dignum, lib. 1. Nat. cons. 590.
n. 17. & seq. Staphil. de lit. Instit. vers. dicendum
est modo fol. 158.
- 173 Sed Eugeniana, Primò non procedit ad favo-
rem

- rem Actorum, etenim Curiale s Reos non etiam Accores capit, *Marches. de Commiss. super Eugen. par. 2. §. 1. n. 28. fol. 460. Cherub. in Compend. Bull. tom. 1. super Conf. 4. Eugen. IV. fol. 2. Rota in Mediolanen. Bonorum 28. Martij 1594. coram bo. me. Cardinali Millino, impress. apud Marches. de Commiss. super Eugen. par. 2. §. 1. decis. 1. n. 1. fol. 464.*
- 174 Ex quo prius inferitur, quod Curialis Actor sequitur forum Reil. iuris ordinem, *C. de iurisd. omn. iud. cap. cum sit generale, de For. compet. Marches. de Commiss. super Eugen. par. 2. §. 1. nu. 27. vers. nam aut Curialis, fol. 460.*
- 175 Secundo inferitur, quod gesta in partibus contra Curialem, seu Venientem ad Curiam, non tamen ibi prius citatum, & preventum, sunt nulla *Sarnen. dec. 42. lib. 1.*
- 167 Debet tamen Curialis in partibus conventus opponere privilegium Eugenianæ ante litem contestatam, *Rota dec. 12. de except. in antiq. Marches. de Commiss. super Eugen. d. par. 2. §. 1. num. 19. fol. 456. alias t. contestando litem amitti privilegium, etiam si consenserit in iurisdictionem Judici de partibus per Procuratorem habentem Mandatum cum libera, Marches. de Commiss. super Eugen. d. p. 2. §. 1. num. 21. & seqq. fol. 457. ubi quod ita fuit in Signatura resolutum.*
- 178 Secundo non procedit, quando Curialis intendat remedium l. diffamari *C. de Ingen. manumiss. & non docet de sua possessione, licet enim Intenrans dictum remedium sit Reus, cum tamen non probet suam possessionem, non potest frui privilegio Eugenianæ, quia remedium, l. diffamari non datur non possidenti, seu de sua possessione non docti, Bald. in l. 3. nu. 2. C. qui bon. ced. poss. Gabr. de ad. concl. 6. num. 3. Rota in Mediolanen. Bonorum, 28. Martij 1594. coram bo. me. Cardinali Millino, impress. apud Marches. de Commiss. super Eugen. par. 2. §. 1. dec. 1. num. 1. & seqq. fol. 464. cum alijs cumulatis supra, hac eadem p. 3. 6. 3. lit. A. vers. Quarto requiritur, n. 87.*
- 179 Tertio non procedit adversus Privilegiatos virtutel. unica *C. quando Imperat. nam cum privilegium l. unica sit in corpore Juris clausum, & in Eugeniana adsit tantum clausula non obstantibus privilegijs, & non adsit verba etiam in corpore iuris clausa, non censetur l. unica derogatum Felyn. in cap. sicut Romana, num. 12. de rescript. Ruin. conf. 228. num. 13. lib. 1. Marches. de Commiss. super Eugen. par. 2. §. 1. num. 25. fol. 457. n. 30. fol. 460.*
- 180 Quarto non procedit, quando is, qui obtinuit ab A. C. Monitorium, seu Inhibitionem virtute Eugenianæ, non habitavit in Curia, saltem spacio unius anni, licet enim A. C. habeat in facultatibus, ut possit virtute Eugenianæ Curiales tueri *Paul. V. Conf. 28. Eximia, §. necnon etiam in vim, nihilominus in Reformatione Tribunalium Vr. bis expresse disponitur, quod A. C. non concedat Monitoria, seu Inhibitiones in vim Constitutionis Eugenianæ in favorem Curialium emanatæ, nisi pro illis, qui saltem per annum continuè in Curia residentiam fecerint, Paul. V. Conf. 71. Vniversi agri, sub tit. de Audit. Cam. §. Prætereà Auditor.*
- 181 Quinto non procedit, quando Curialis recessit à Curia animo non redeundi, nam si degit longo tempore in partibus, ibi conventus non gaudet privilegio Eugenianæ, cum enim Curiam non sequatur, & animum eam sequendi non habeat, Curialis utique dici non potest, *l. fin. in fin. C. de Agen. in reb. lib. 12. Marches. de Commiss. super Eugen. par. 2. §. unico, n. 16. fol. 456. ubi quod ita fuit in Signatura resolutum.*
- 182 Sexto hodie non procedit ad favorem Curialium Clericorum, Beneficia Ecclesiastica obtinentium, respectu dictorum Beneficiorum, Licet enim Eugeniana etiam Clericos comprehendat, ut ex lectura, & verbis ipsius apparet, nam ibi disponitur, quod nullus Iudex cujuscvis dignitatis, ac præheminentiæ existat contra Accedentes ad Romanam Curiam pro suis negocijs, vel moram trahentes, procedere aut in eos excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aut privationis Beneficiorum, seu quamvis aliam Sententiam promulgare audeat, sub pœna nullitatis, sed suspendere, & Beneficia obtinere pertinet ad Clericos, ergo Clerici in d. Eugeniana Constitutione continentur.
- 183 Nihilominus *Sacr. Concil. Trident. sess. 23. c. 1. §. eadem omnino, de reformat. decernit Clericos Beneficia Ecclesiastica, curam Animarum annexa habentia, retinentes, non residentes posse per eorum Ordinarios citari, & in eorum contumaciam per Censuras Ecclesiasticas etiam usque ad privationem Beneficiorum ad residendum compelli, nec executione appellatione, aut inhibitione aliqua etiam in Romana Curia, vel vigore Eugenianæ Constitutionis posse suspendi, aut retardari, & rursus sess. 24. c. 11. in fin. expresse disponit, quod privilegia, quæ Residentibus in Curia Romana vigore Eugenianæ Constitutionis, aut Familiaritatis Cardinalium competere solent, ea in ijs, qui Beneficia Ecclesiastica obtinent, ratione prædictorum Beneficiorum minime intelligantur, sed Ordinarij locorum iurisdictionis subiecti permaneant, non obstantibus quibuscvis Inhibitionibus.*
- 184 Sed hoc non procedit in Curialibus Clericis Beneficia huiusmodi non retinentibus, vel alias à iurisdictione Ordinarijs exemptis, quorum nullus est Iudex præter Summum Pontificem, nos enim Eugenianam comprehendere, & ejus privilegio ad instar aliorum Curialium, nè conventi valeant extra Curiam Romanam, potius debere, pro comperto est habendum, *Marches. de Commiss. super Eugen. p. 2. §. 1. n. 62. fol. 463.*
- 185 Nec dicatur cum eodem *Marches. de commiss. d. §. 1. nu. 60. in fin. fol. 463. quod Eugeniana, uti Constitutio secularis non comprehendit Clericos, ut dixit Rota in Romana Saluiani, prima Iulij 1609. coram bo. me. Manzano, quæ est impressa apud eundem Marches. de Commiss. super Eugen. par. 2. §. 1. dec. 7. fol. 468. & seq.*
- Si quidem dicta decisio Romana Saluiani non loquitur de Eugeniana, sed Agidiana, quarum Constitutionum altera cum altera nihil commune habet.
- 186 Etenim Agidiana est constitutio Provinciæ Marchiæ Anconitanæ, disponens, nè in summario possessore detur appellatio, & in hoc

Jus Canonicum ad terminos Juris Civilis reducit, & cum siennepata, & edita fuerit a bon. mem. Cardinali Agidio Catillo dicta Provincia Mar-
chiae Gubernatore, qui non habebat Jurisdic-
tionem, nisi in temporalibus, non mirum si di-
cta ejus Constitutio secularis non comprehendat
Clericos. & bona Ecclesiastica, ut latius superius
diximus p. 2. c. 6. n. 159. & seqq.

187 Sed nostra Constitutio Eugeniana ab ipso
Romano Summo Pontifice Eugenio IV. pleni-
tudinem potestatis, ac Jurisdictionis in ipsos
Clericos habente, fuit edita, & denominata, &
ob id Clericos omnes juxta illius formam, & te-
norem, ac superius tradita, comprehendere am-
bigendum non est.

188 Denique non omitto, quod Constitutio Eu-
geniana habet decretum irritans, &c. & clausu-
lam sublata &c. que claudunt os, & ob id absque
apertione ovis tollunt Judici facultatem aliter ju-
dicandi, Bart. in l. fin. C. de canon. frum. vrb. Rom.
lib. 11. Card. Parisi conf. 38. n. 7. lib. 4. Verall. dec. 134.
n. 4. p. 3. Put. dec. 48. n. 6. & seq. lib. 1. in correcti.
Duran. dec. 74. n. 55. Rot. dec. 174. n. 13. p. 7.
recent.

189 Et operatur decretum irritans, quod Constitutio
super qua est appositum, postea impugnari non
possit sub praetextu, quod non sit us recepta, quia
cum constat de intentione Principis, qui con-
cessit privilegium, illam inferior elidere non po-
test c. dilecto circa fin. & ibi Canonista, de preben.
Archid. inc. cum de beneficio. n. 2. vers. sed pone quod
Papa quem sequuntur ibi Franc. n. 3. vers. in glos. 11.
in fin. & n. 4. Anchar. col. 2. vers. secundo quero, &
Gemin. col. 2. vers. sed pone quod Papa, de preb. in 6.
Verall. dec. 204. p. 3. Rota in Virdanen. Parochialis
23. Janij 1586. coram bo. mem. Gypho, & dec. 217. n.
6. p. 7. recent. ubi quod ita pluries tenuit Rota Buratt.
dec. 74. n. 10.

190 Et ob id privilegium continens decretum, nec
per non usum, nec per contraventionem, nec per
praescriptionem tolli potest, nisi cum scientia, &
expresso consensu Principis illud concedentis,
Archid. in d. c. cum de beneficio. nu. 2. cum alijs supra
allegatis, Felyn. in c. cum accessissent n. 2. vers. quarto
limita. de Const. l. 1. in l. ius publicum n. 2. vers. quinto
fallit, & n. 3. ff. de pact. Ruin. conf. 228. num. 11.
in fin. lib. 1. Rota dec. 3. de privil. in antiqu. & dec.
240. n. 4. p. 4. divers. Buratt. dec. 704. num. 11.
vers. secundo, nec potest ei renunciari in praeju-
diciu Successorum Rot. dict. dec. 240. n. 4. p.
4. divers.

SUMMARY CAP. V.

1 A.C. est Index appellationum à quibuscumque Indicibus
ordinarijs Romane Curiae, Vicario, Gubernatore,
Senatore, & Indicibus Capitulinis exceptis, & à
quibuscumque Indicibus ordinarijs, & alijs extra
Curiam, & in quibus causis.

2 Citationem cum Inhibitione virtute appellationis
ad partes ab A.C. obtinere volens, debet in actis
copiam Sententiae in partibus latae, & appellationis
interpositae exhibere.

3 Productio litterarum ad dicendum de gravamine par-
tibus illato, & eius formula.

4 Si appellatio non fuit coram Iudice à quo in parti-

bus interposita, potest interponi coram A.C. Iudice
ad quem, ex praxi.

5 Interpositio appellationis à Sententia in partibus
lata coram A.C. Iudice ad quem & eius formula,
ac responsio de Apostolis.

6 Cedula appellationis coram A.C. interposita à Sen-
tentia in partibus lata, & eius formula.

7 Citatio cum Inhibitione vigore appellationis ad
partes & eius formula.

8 Citatio cum inhibitione virtute appellationis est ad
partes transmittenda, & exequuta ad Curiam
remittenda cum instrumento executionis à tergo
& legalitate opportuna, & in actis reproducenda
Parte citata.

9 Citatio ad dicendum ad litteras Citatoriales, & In-
hibitoriales, & illius formula. & processus.

10 Reproductio litterarum citatoriarum in actis facta
Parte citata sufficit ad causae desertionem evi-
tandam.

11 Protestatio & reproductio litterarum citatoria-
rum in actis, & eius formula.

12 Protestatio Appellati contra litteras citatorias &
iura producta, & eius formula.

13 Causa non appellabilis, vel de partibus ultra 40.
milliaria ad scuta 50. moneta non ascendens in Cu-
ria introducta, probatis probandis, remittitur ad
partes.

14 Citatio ad videndum moderari Inhibitionem, &
remitti causam ad partes, & eius formula, &
processus.

15 Reproducta Intimatione, nisi aliud obstat elapso
termino in decreto contento, expeditur instru-
mentum remissionis causae ad partes.

16 Instrumentum remissionis causae ad partes, & eius
formula.

17 A.C. recusante remittere ad partes causam appel-
lationis, remittendam de iure, potest Appellatus
obtinere remitti ad Signaturam.

18 Commissio pro obtinenda remissione causae appel-
lationis ad partes, & eius formula.

19 Citatio ad dicendum contra commissionem, &
eius formula, & processus.

20 Pars citanda est ad videndum moderari Inhibi-
tionem, & causam ad partes remitti, ut possit
remissio, & illius instrumentum obtineri.

21 Signatura aliquando mandat oretenus A. C. ut
causam ad partes remittat, & quomodo tunc in
causa procedatur.

22 Citatio ad videndum moderari, & causam ad par-
tes remitti, iuxta mentem Signaturae, & eius for-
mula, & processus.

23 Si causa debet remanere in Curia, qui illam pro-
sequi, vult, debet transportare acta prima Instan-
tiae, & illa in actis, citata parte exhibere.

24 Citatio ad dicendum contra processum de partibus, &
iura producta, & eius formula, & processus.

25 Productio processus de partibus, & eius formula.

26 Protestatio contra processum de partibus, & iura
producta, & eius formula.

27 Appellare volans ad A. C. à Iudice ordinario Ro-
mane Curiae, procedit per viam recursus, ex
praxi.

28 Interpositio recursus à Iudice à quo in Curia, &
eius formula, & responsio Iudicis de Apostolis.

29 Recursus coram A.C. Iudice ad quem à Sententijs
seu Decretis Iudicum ordinariorum Romane
Curiae.